SWEDISH MUSICAL LEVANDE MUSIKARV HERITAGE

ALICE TEGNÉR

1864–1943

Sonat i a-moll

för violin och piano

Sonata in A-minor

for violin and piano

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Hans-Erik Goksöyr

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 666/Edition no 666
2015
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-067-5

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Sonat för Violin och Piano

Alice Tegnér
(1864 - 1943)

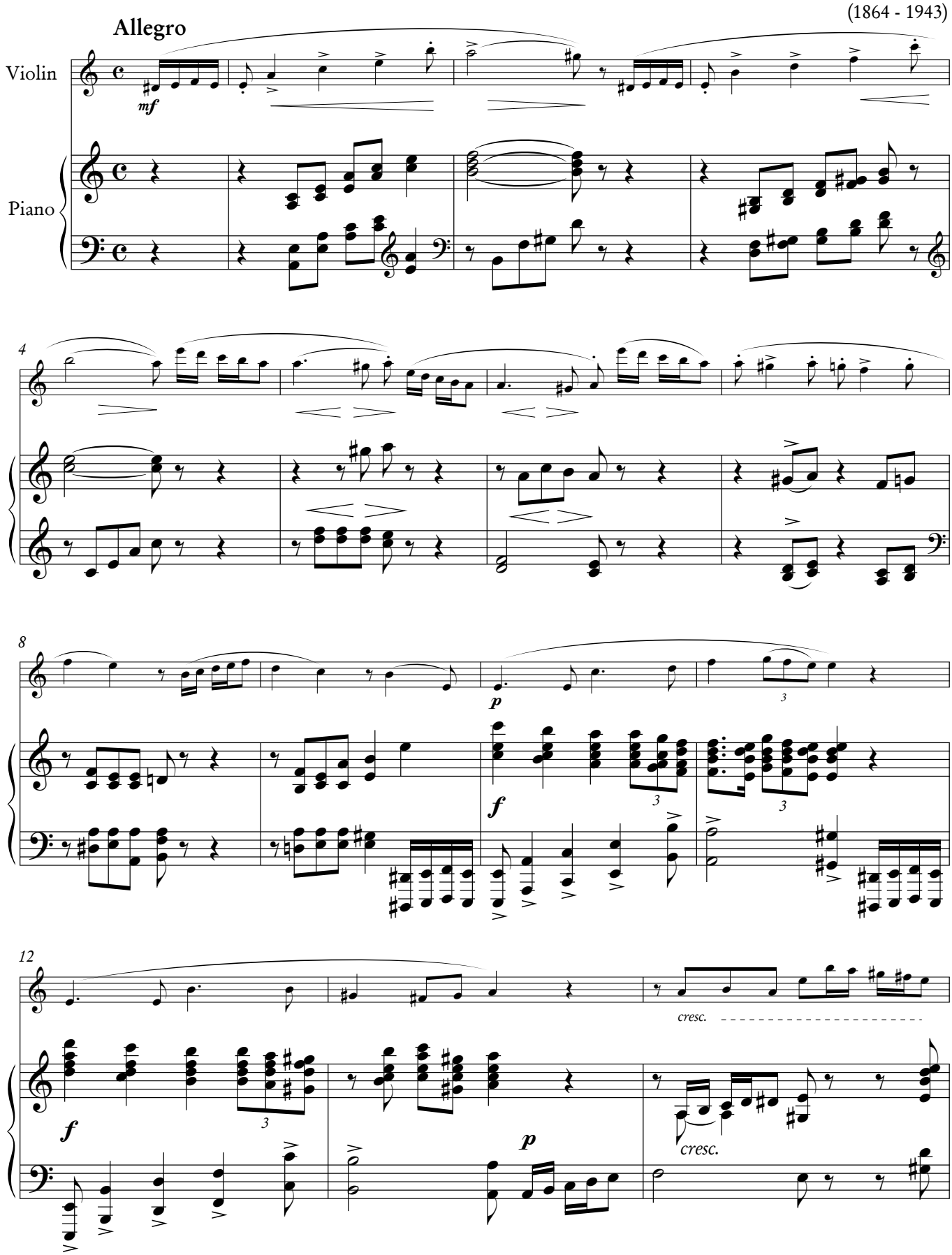

Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2015. Public domain. www.levandemusikarv.se

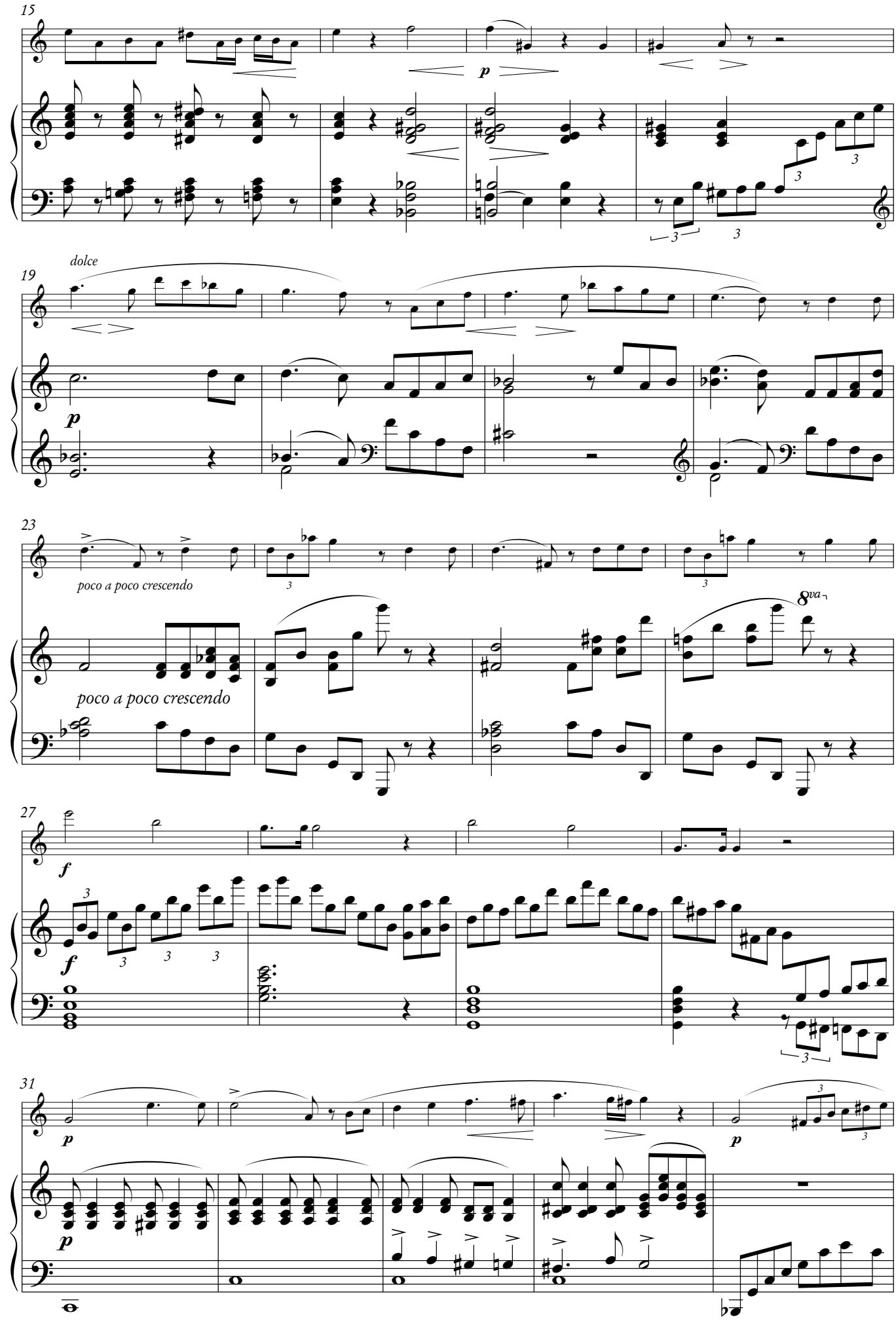
15
p
dolce
19
p
23
poco a poco crescendo
poco a poco crescendo
8va
27
f
f
31
p
p
p

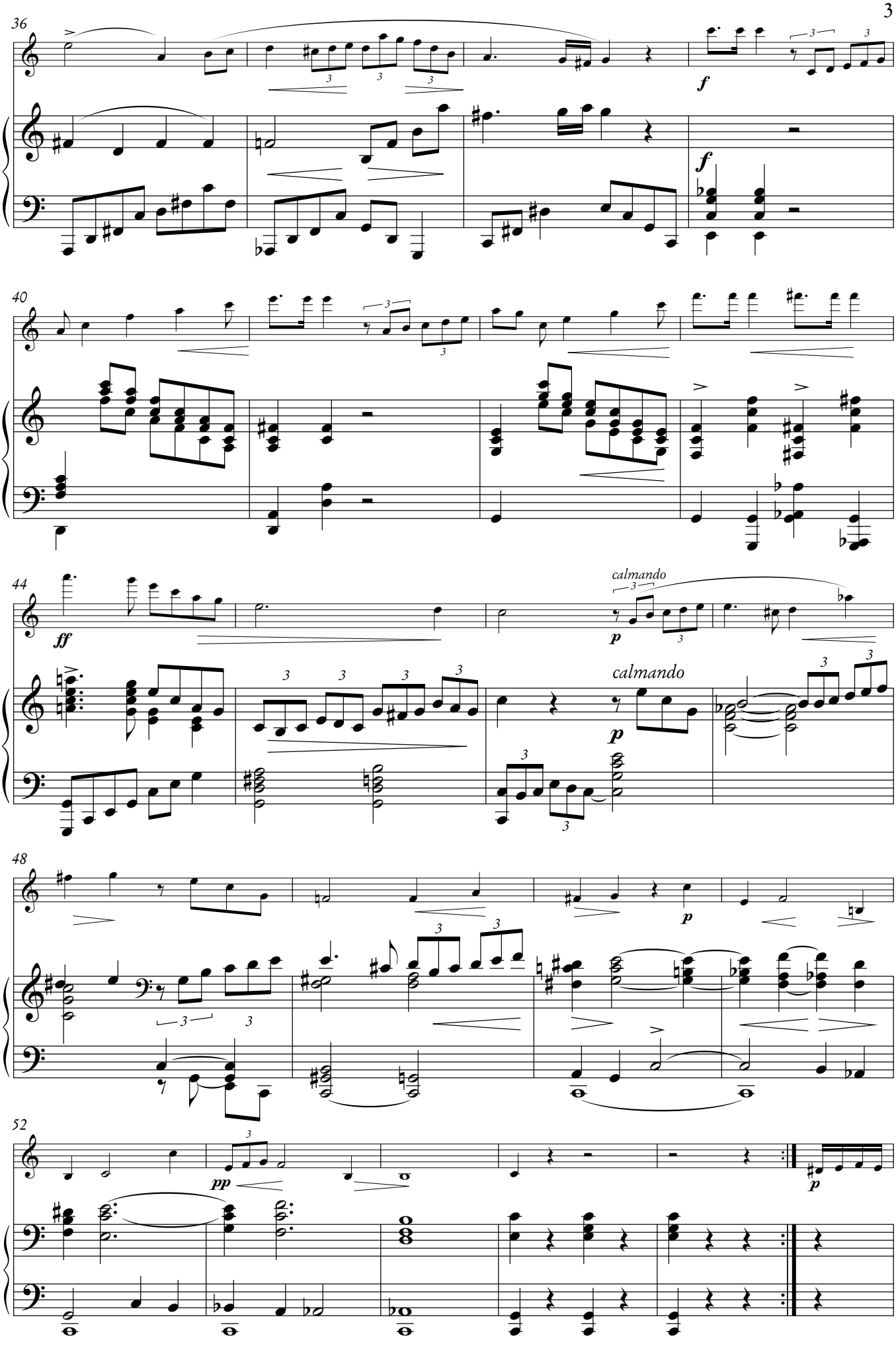
36
f
40
44
ff
calmando
p
calmando
p
48
p
52
pp
p

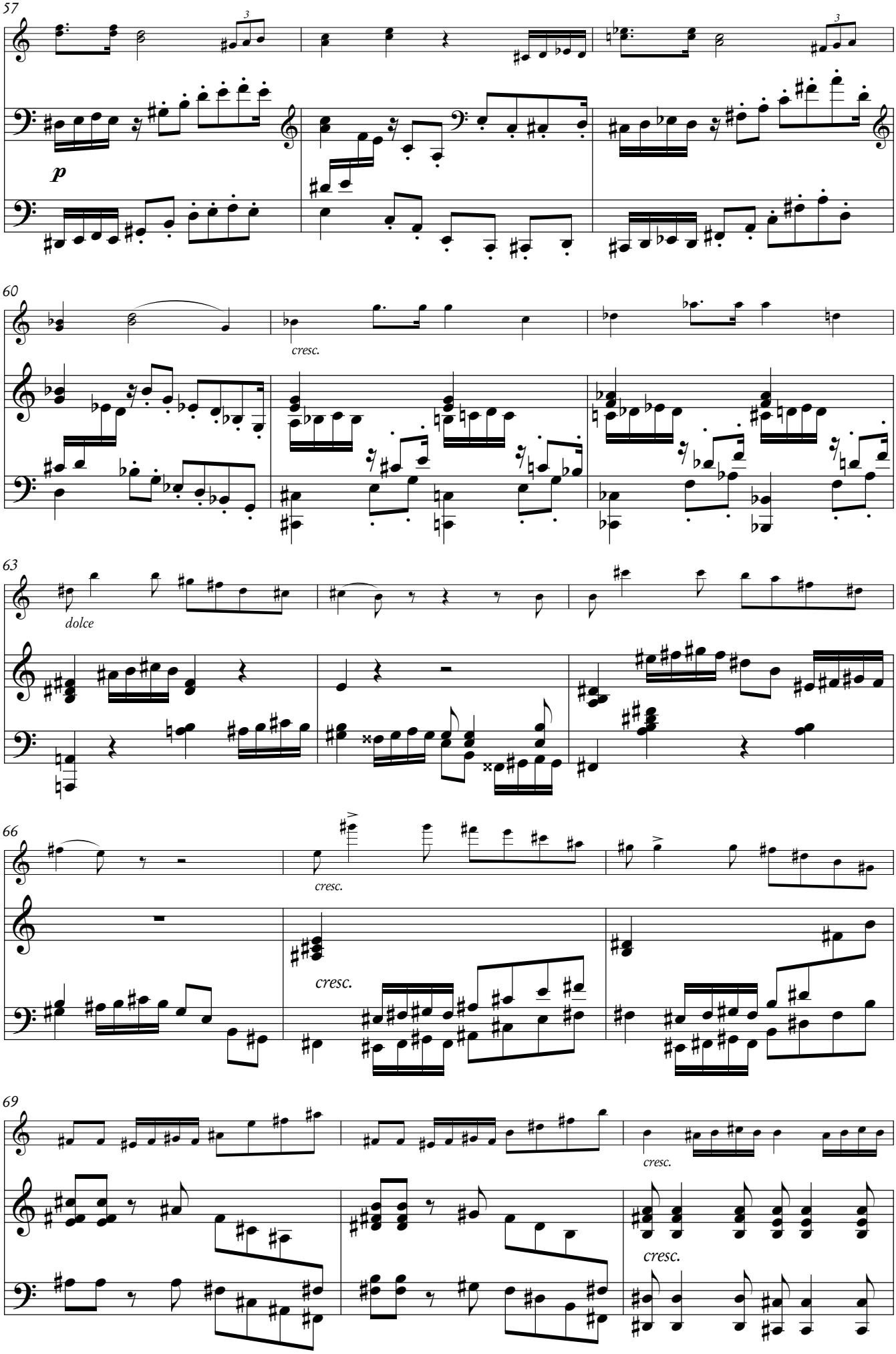
57
p
60
cresc.
63
dolce
66
cresc.
cresc.
69
cresc.
cresc.

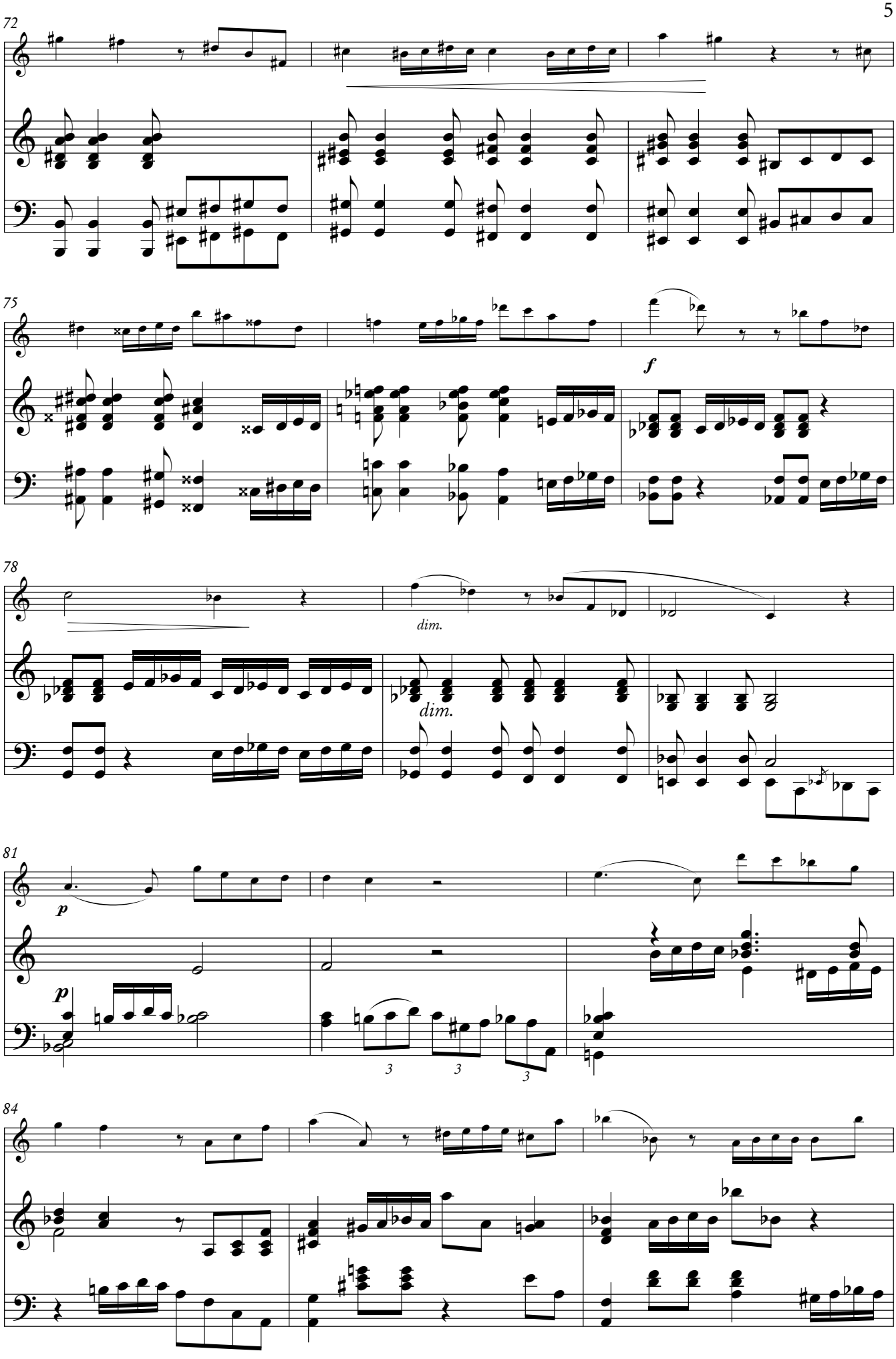
72
75
f
78
dim.
dim.
81
p
p
3
3
3
84

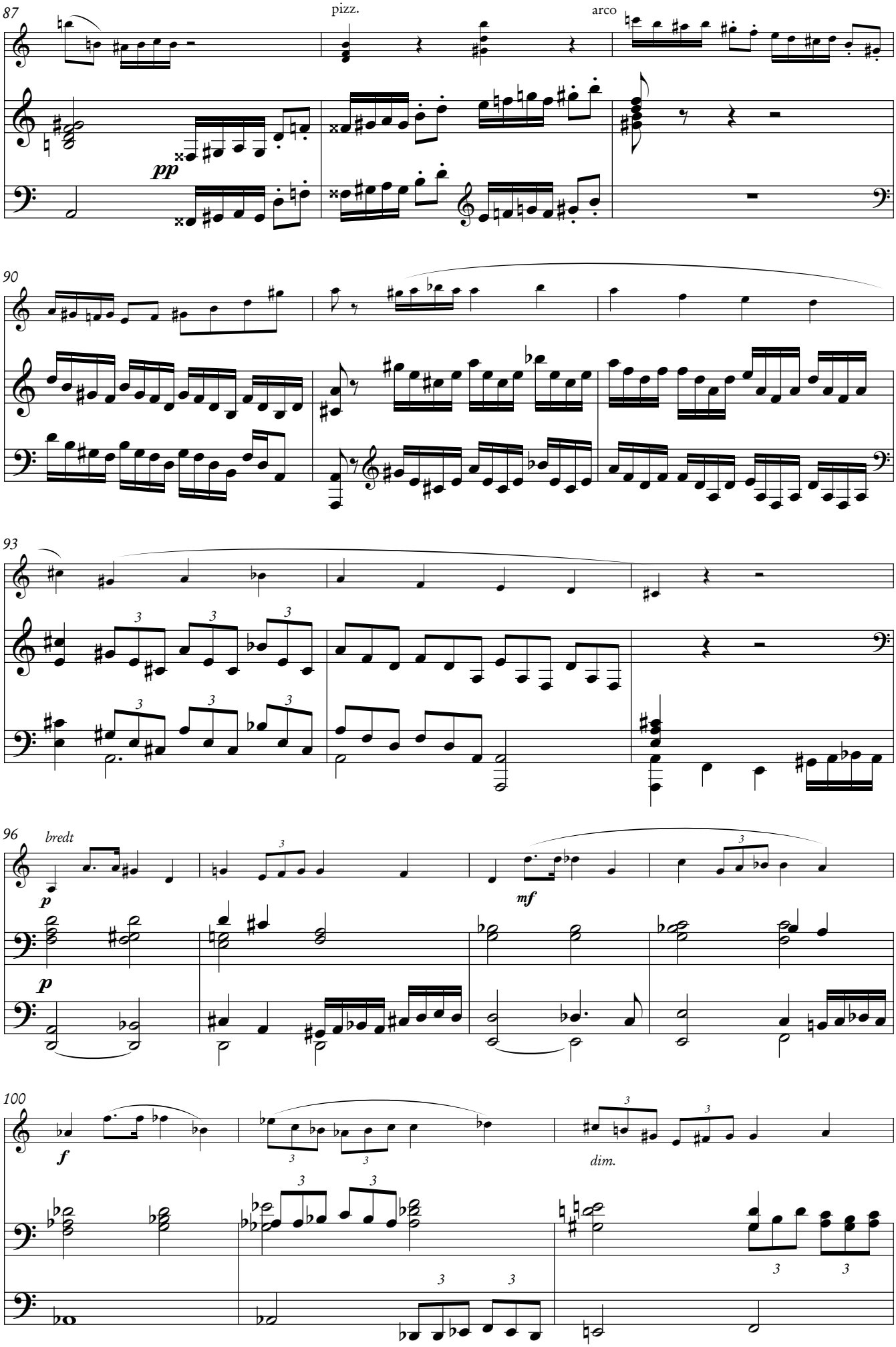
87
pizz.
arco
pp
90
93
96
bredt
p
mf
100
f
dim.

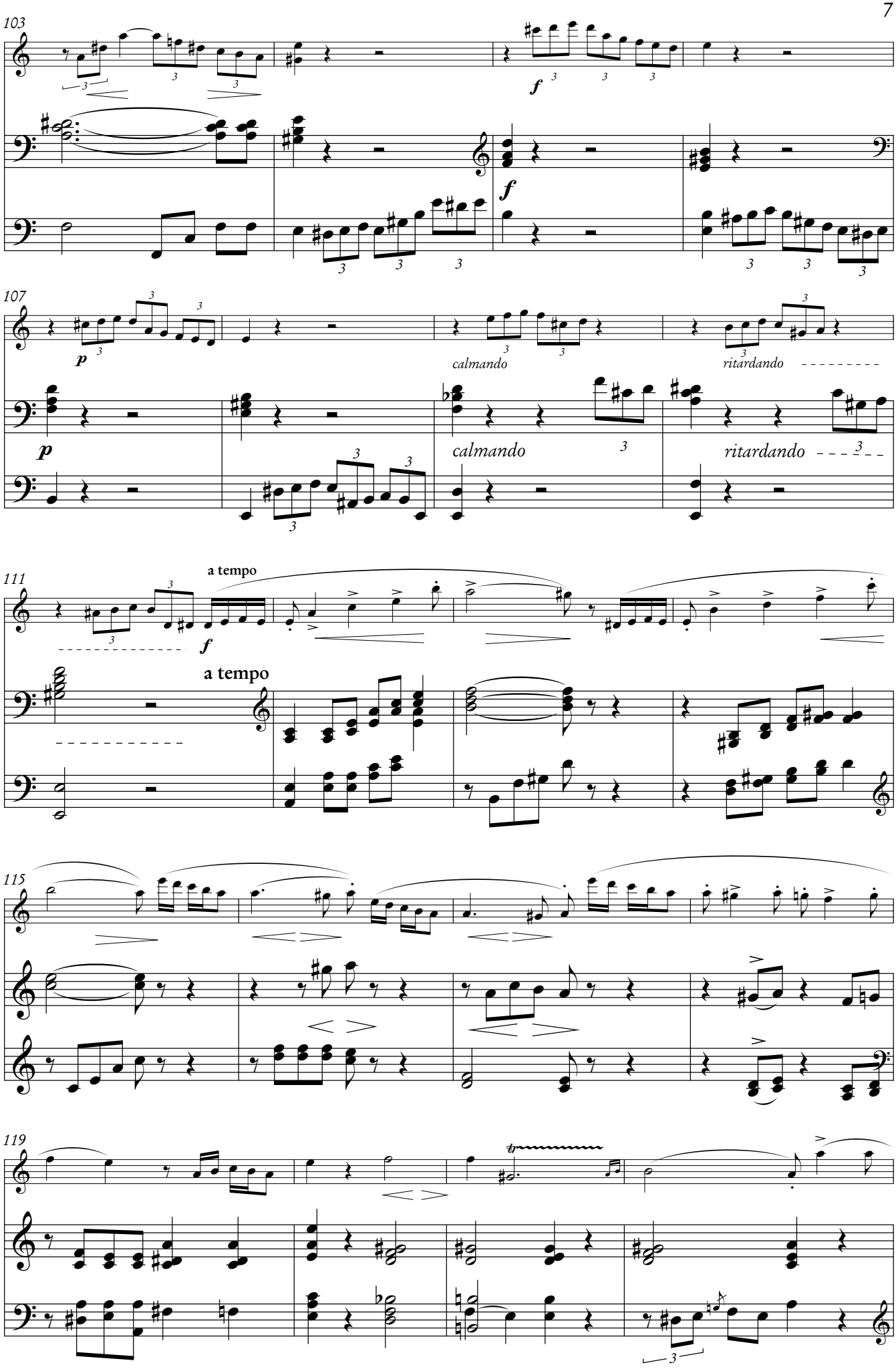
103
f
107
p
calmando
ritardando
111
a tempo
f
a tempo
115
119

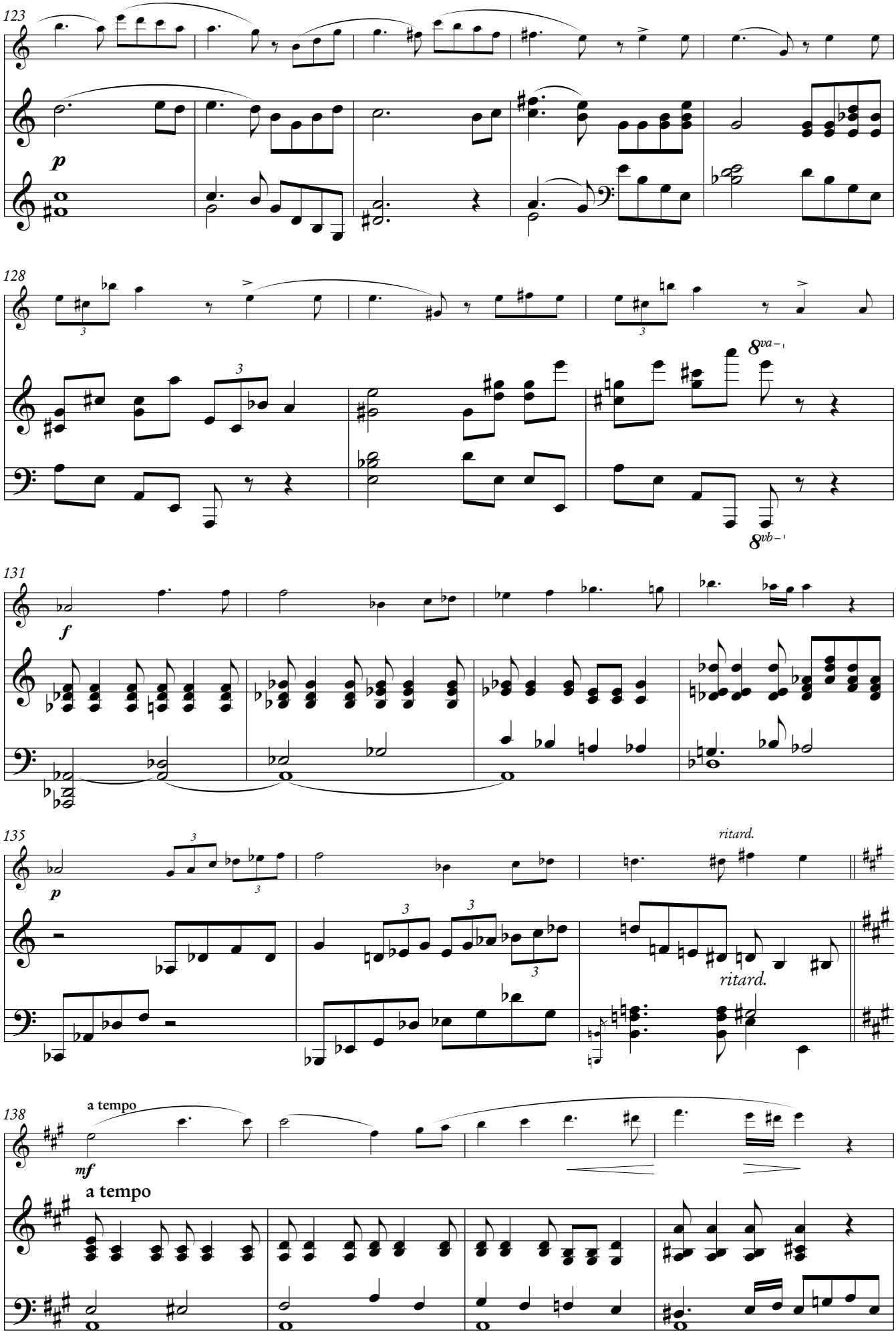
123
p
128
8va
8vb
131
f
135
p
ritard.
ritard.
138
a tempo
mf
a tempo

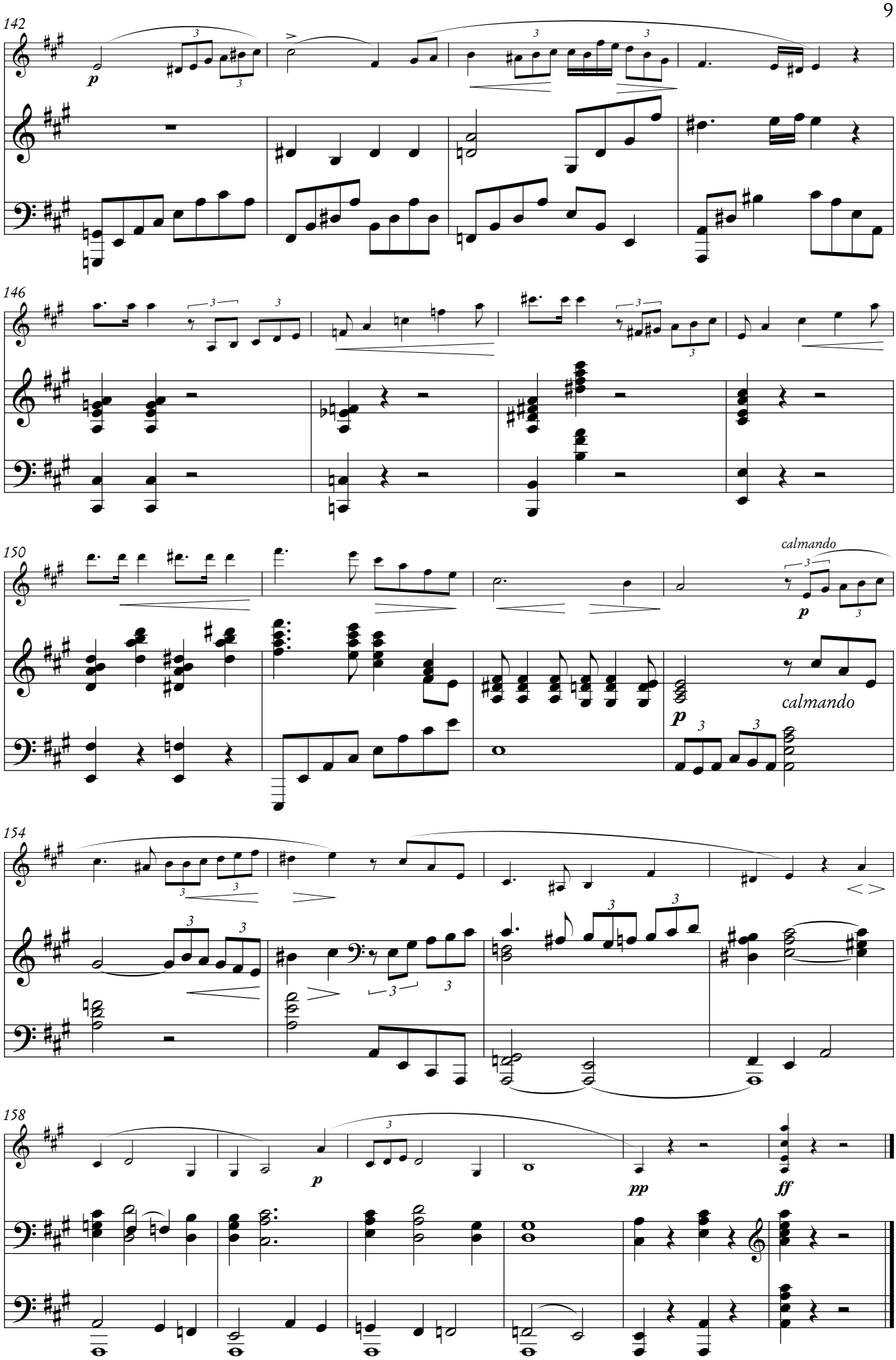
142
146
150
calmando
calmando
154
158

Menuetto

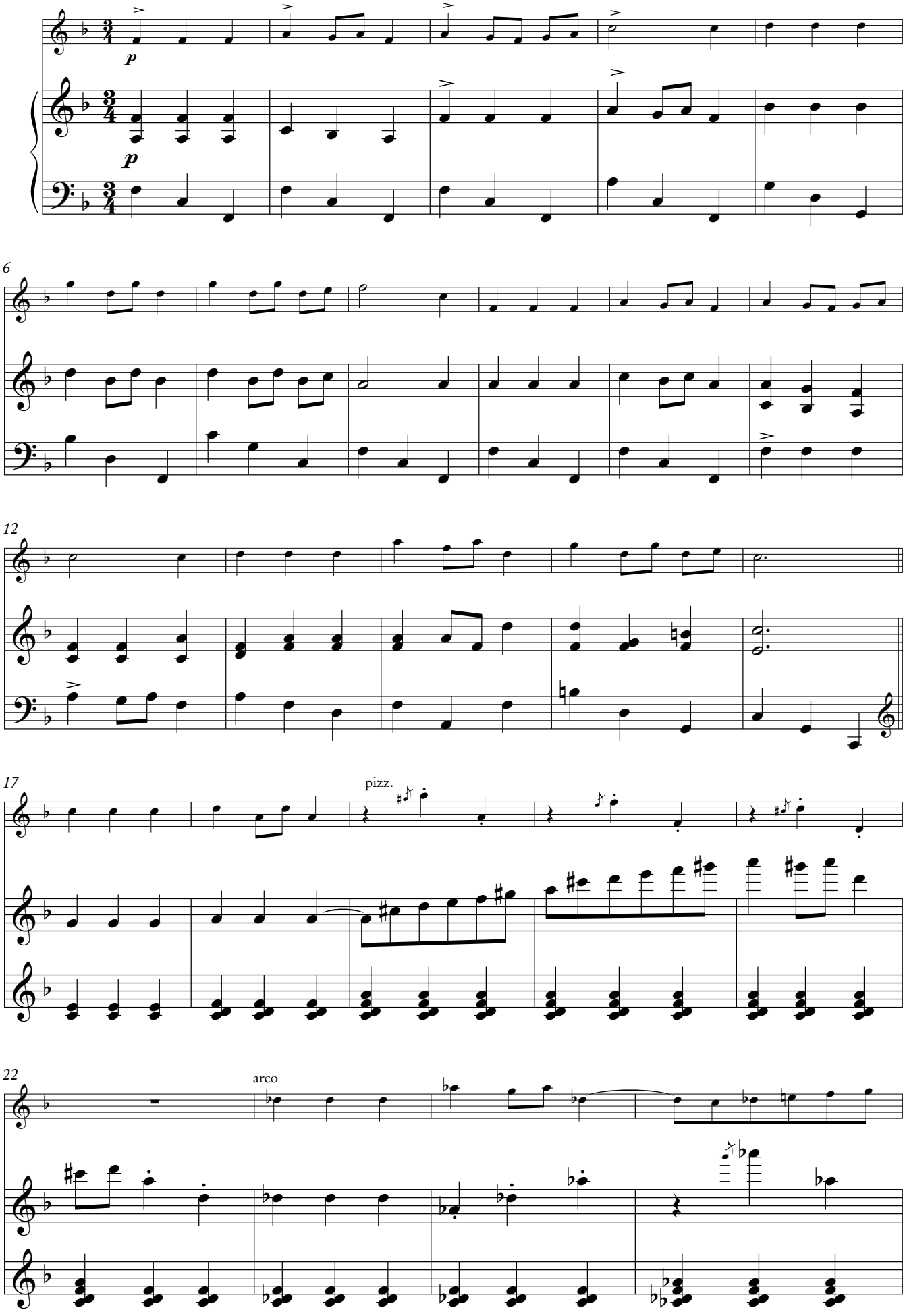

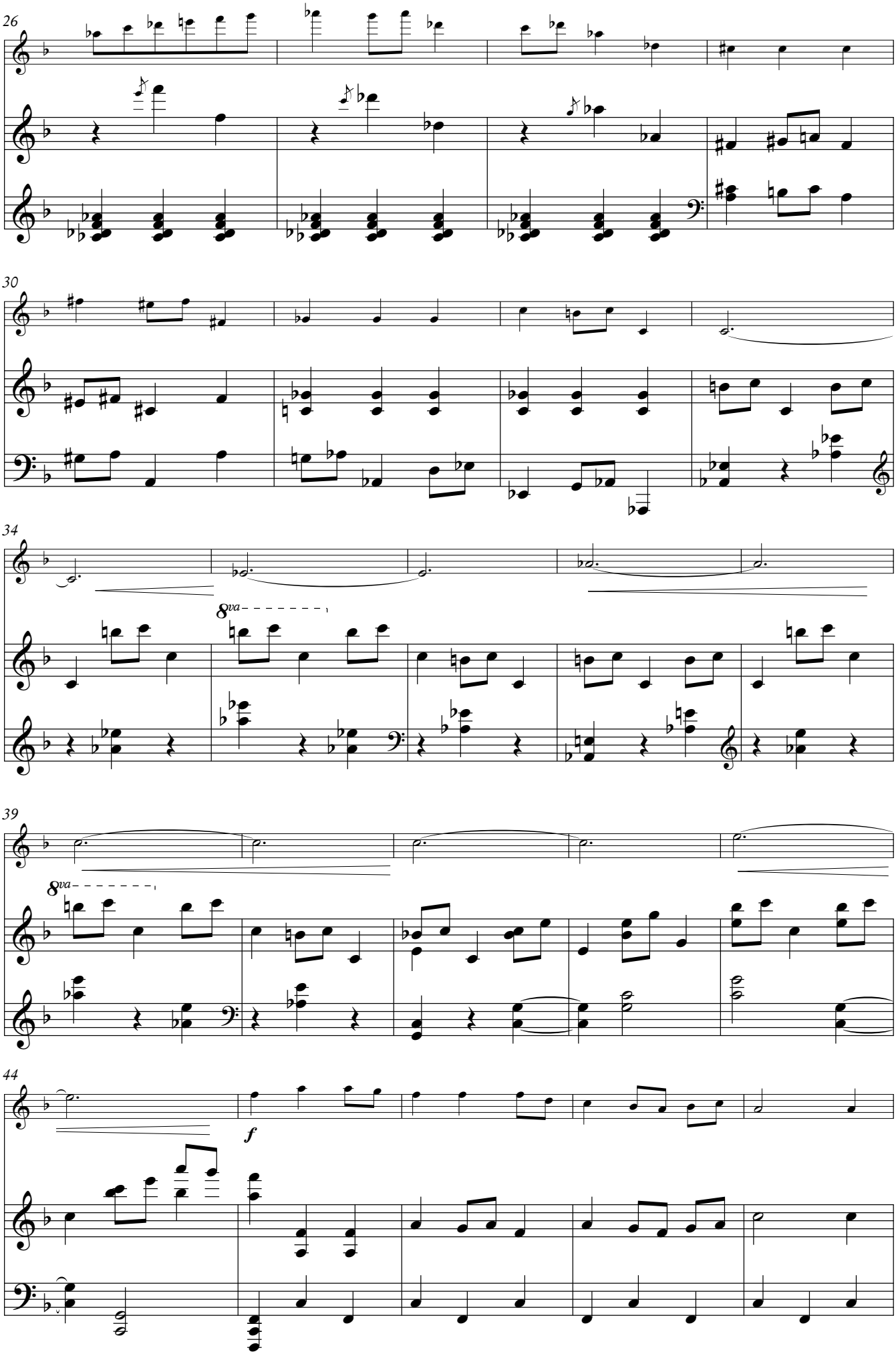
26
30
34
8va
39
8va
44
f

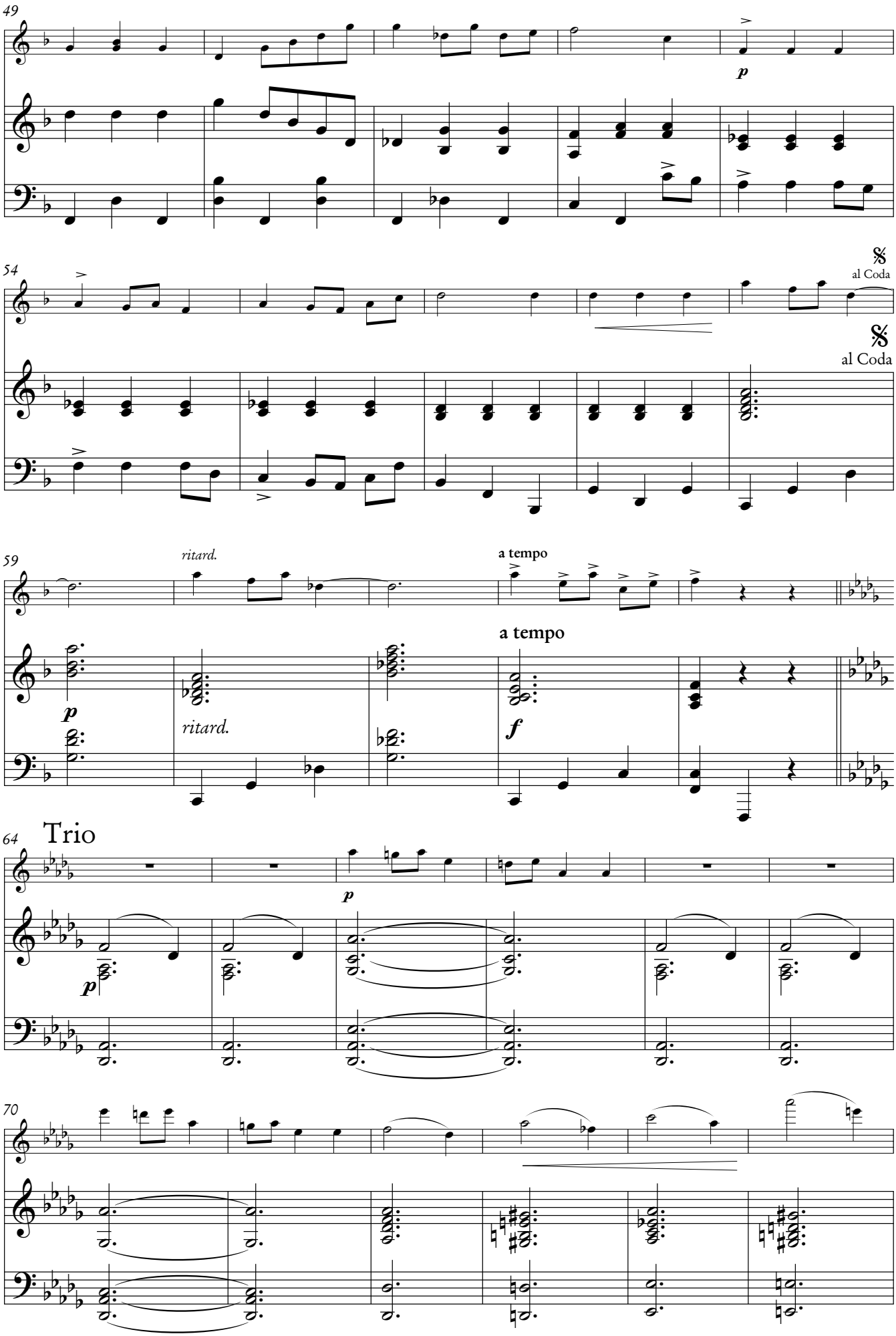
49
p
54
al Coda
al Coda
59
ritard.
a tempo
p
ritard.
a tempo
f
64
Trio
p
p
70

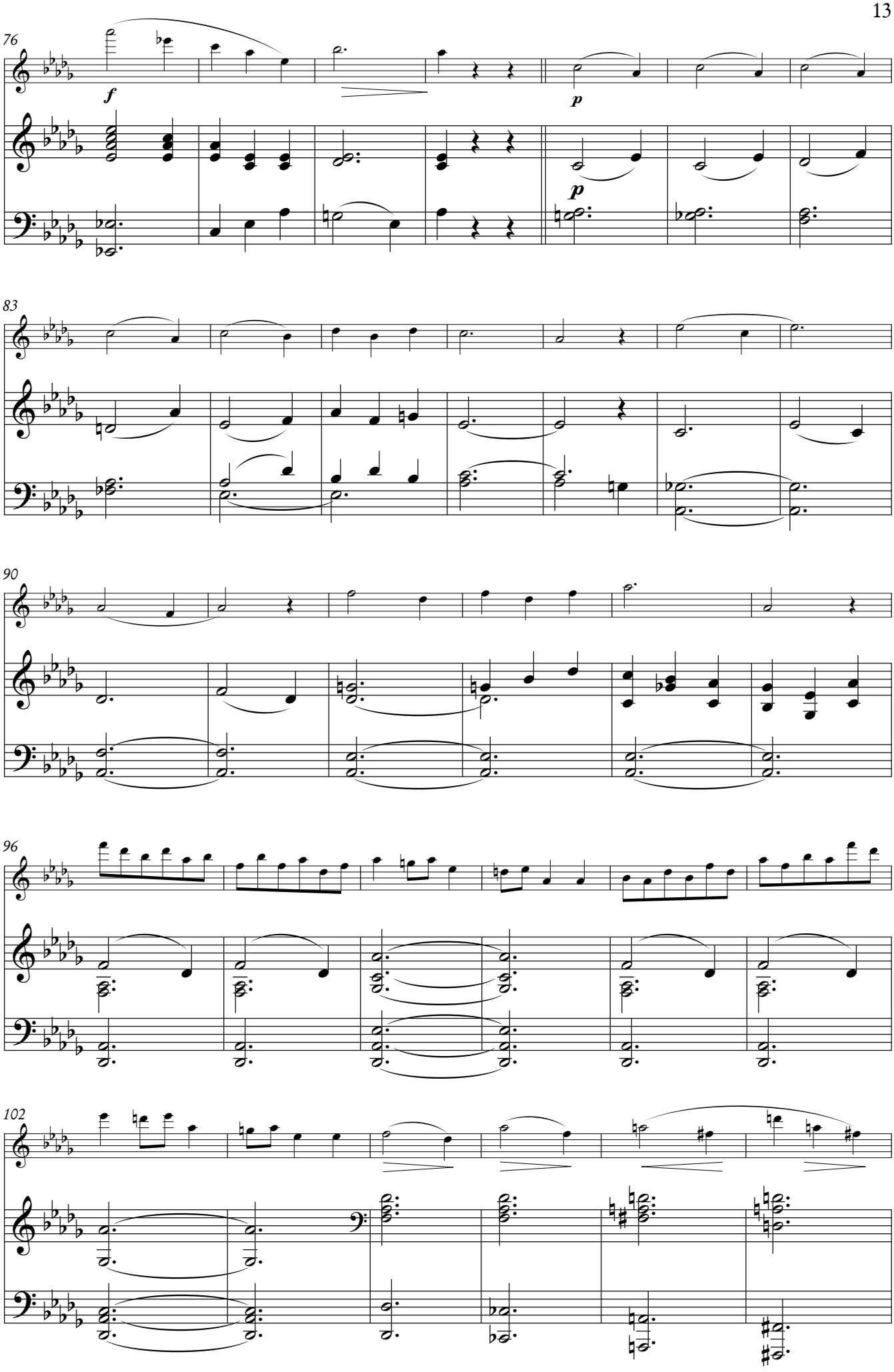
76
f
p
p
83
90
96
102

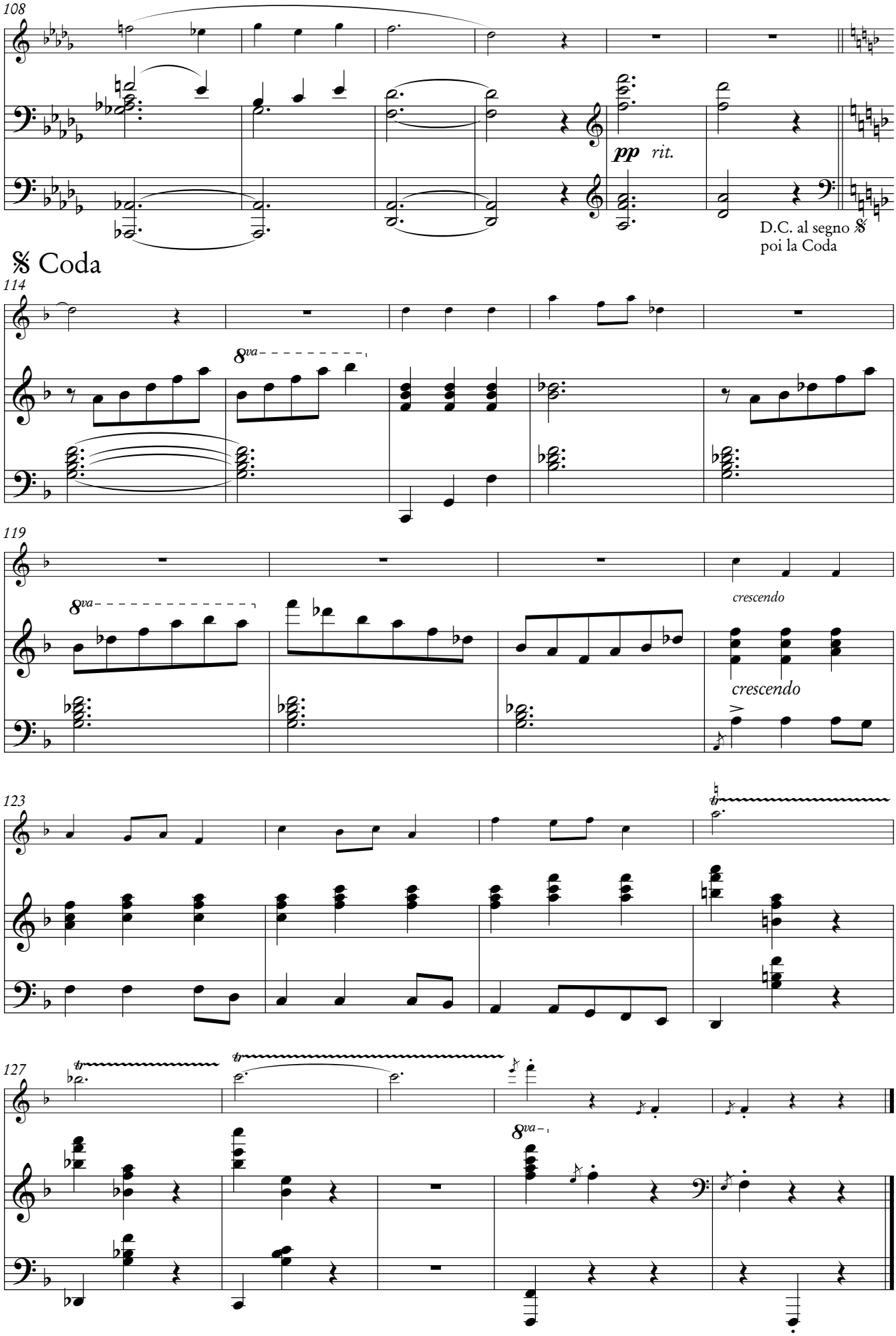
108
pp
rit.
D.C. al segno 𝄋
poi la Coda
𝄋 Coda
114
8va
119
8va
crescendo
crescendo
123
127
tr
tr
8va

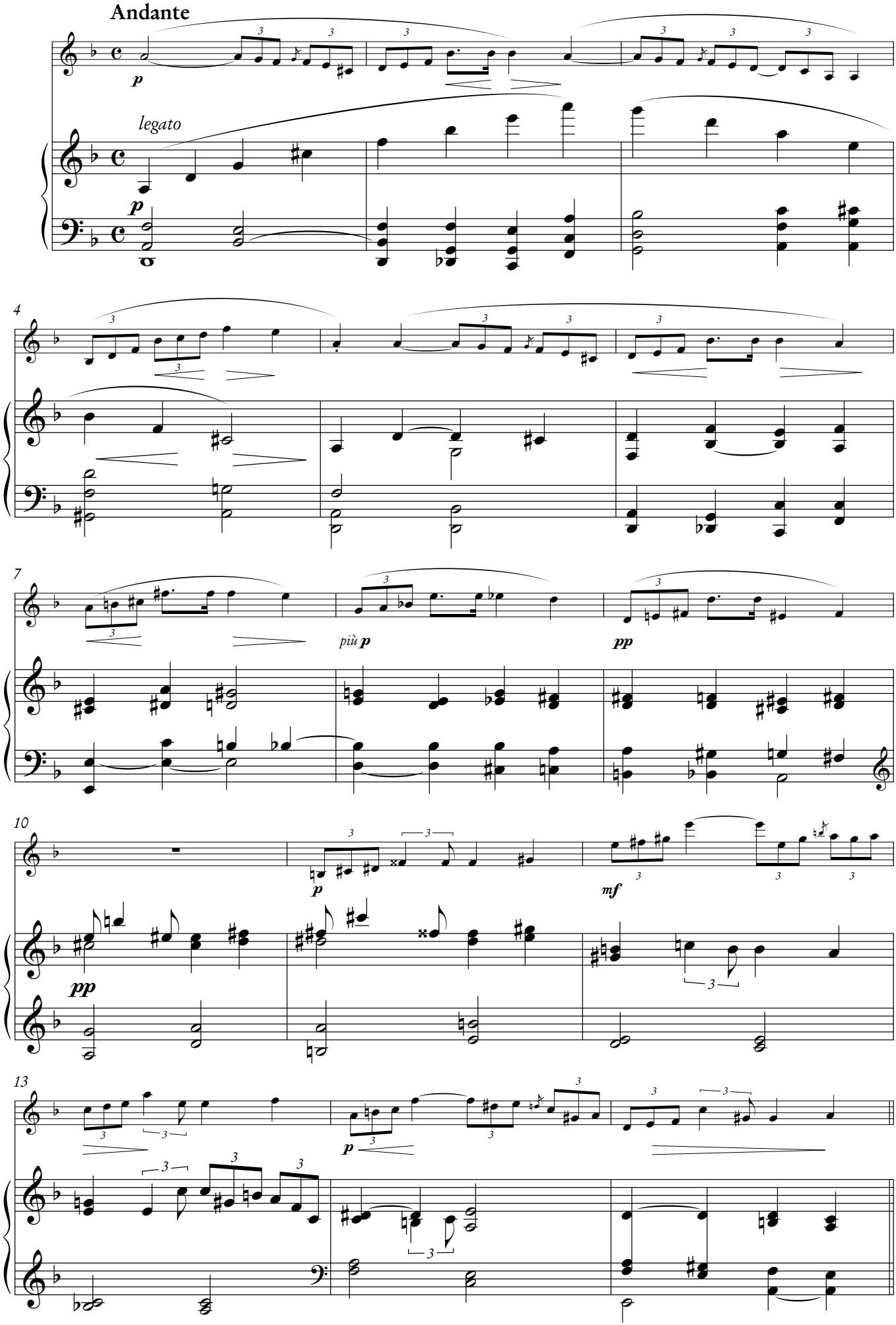
Andante
p
legato
p
4
7
più p
pp
10
p
mf
pp
13
p

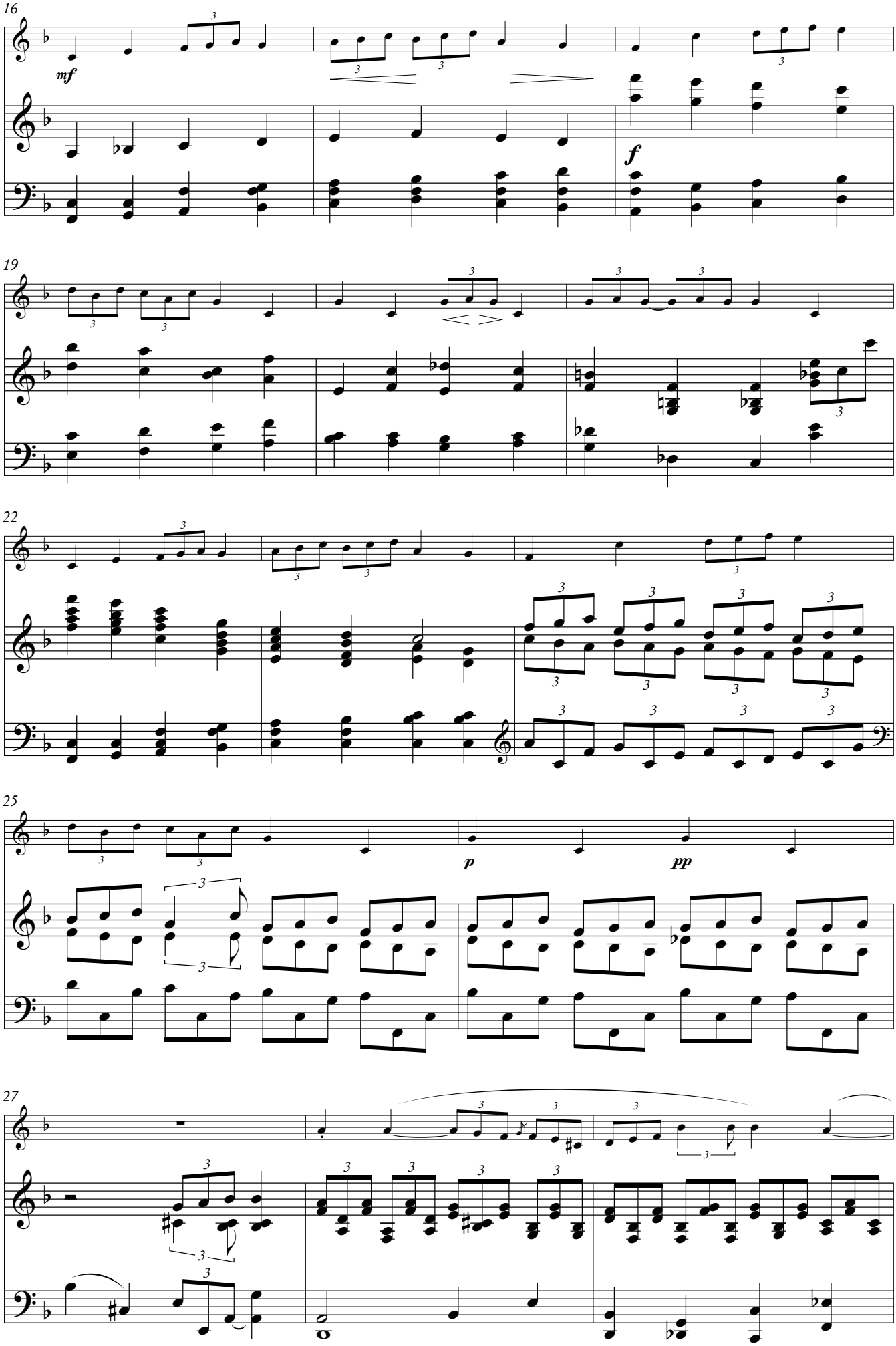
16
mf
f
19
22
25
p
pp
27

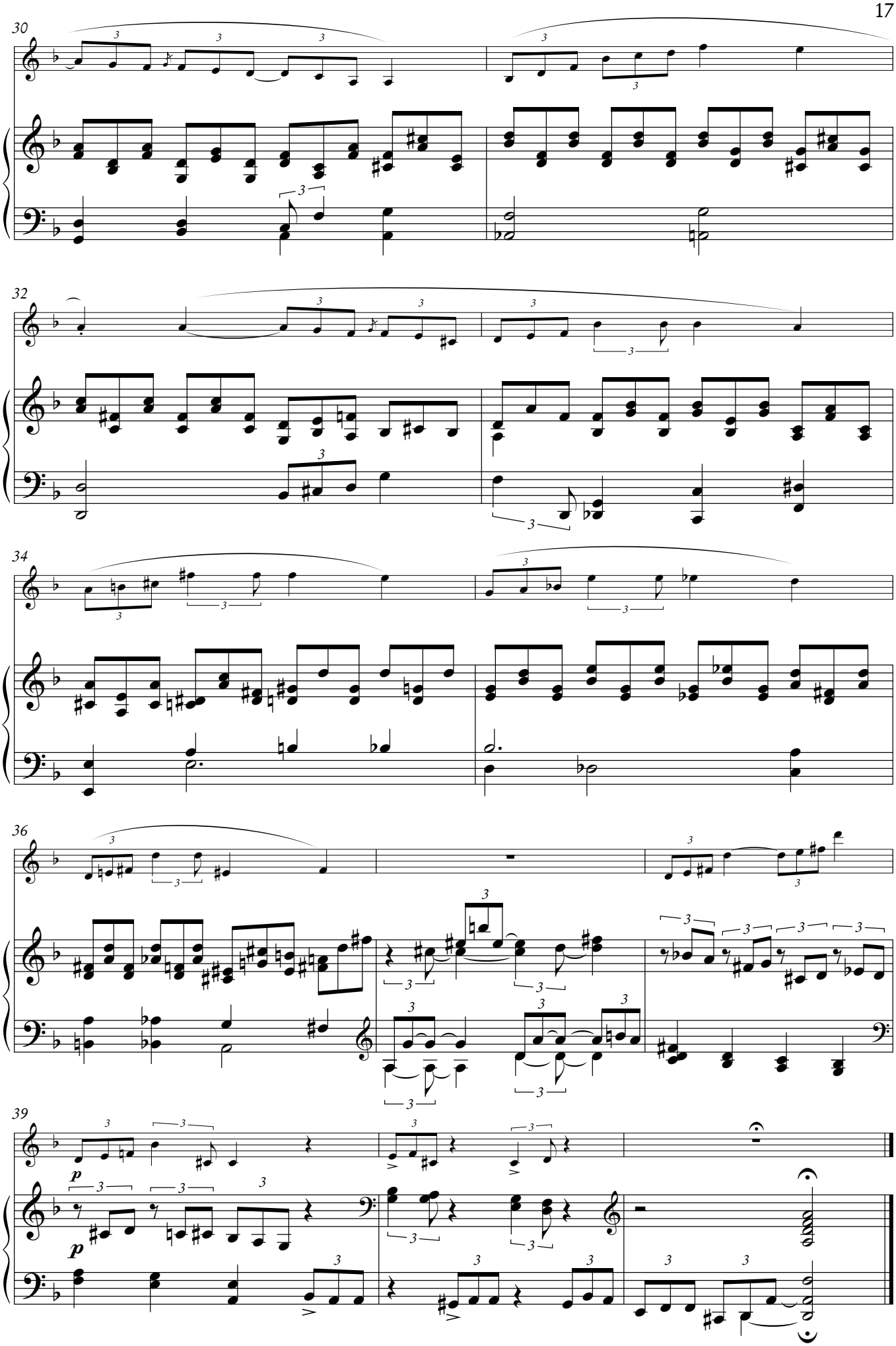
30
32
34
36
39
p
p

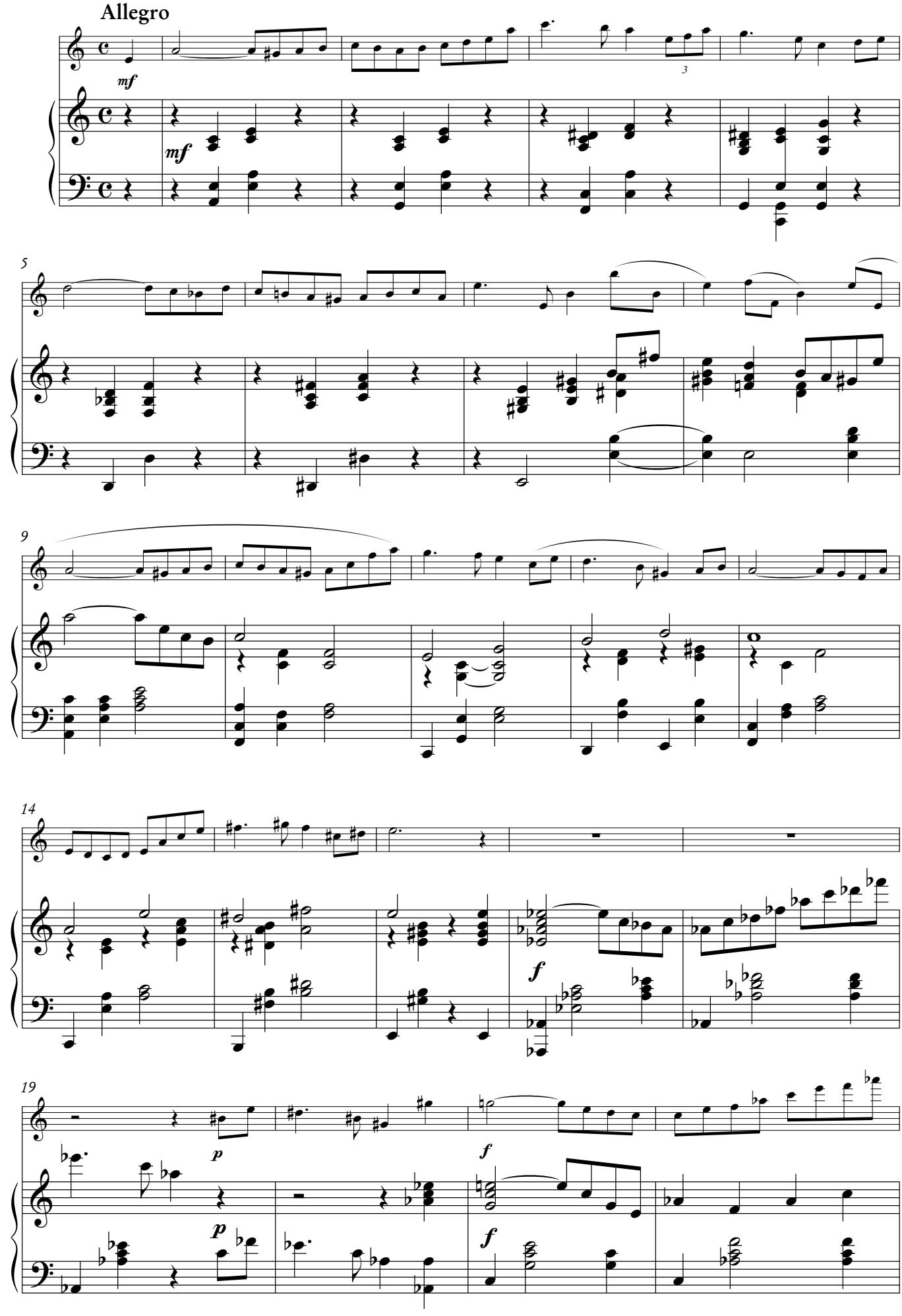
Allegro
mf
mf
5
9
14
f
19
p
p
f
f

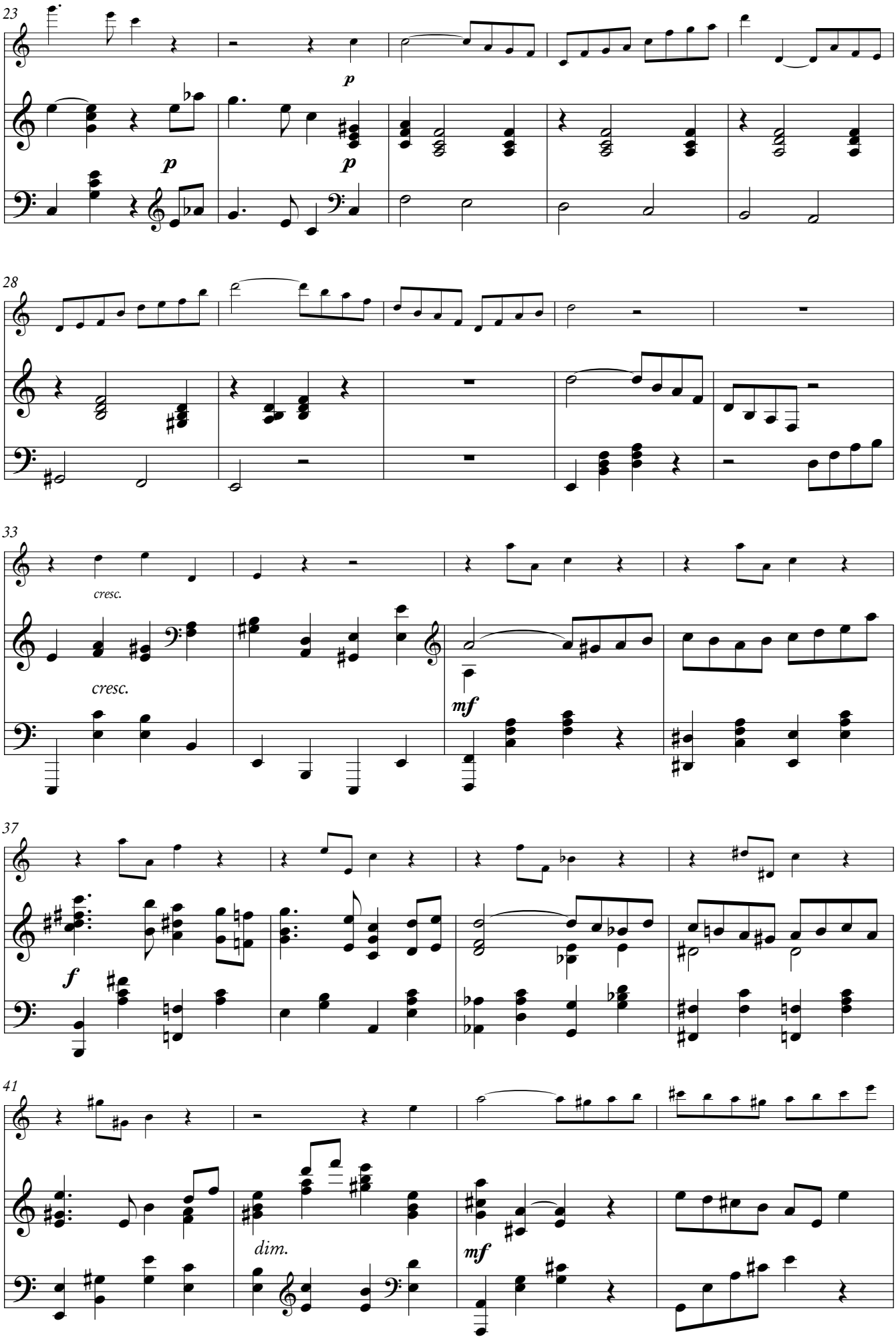
23
p
p
p
28
33
cresc.
cresc.
mf
37
f
41
dim.
mf

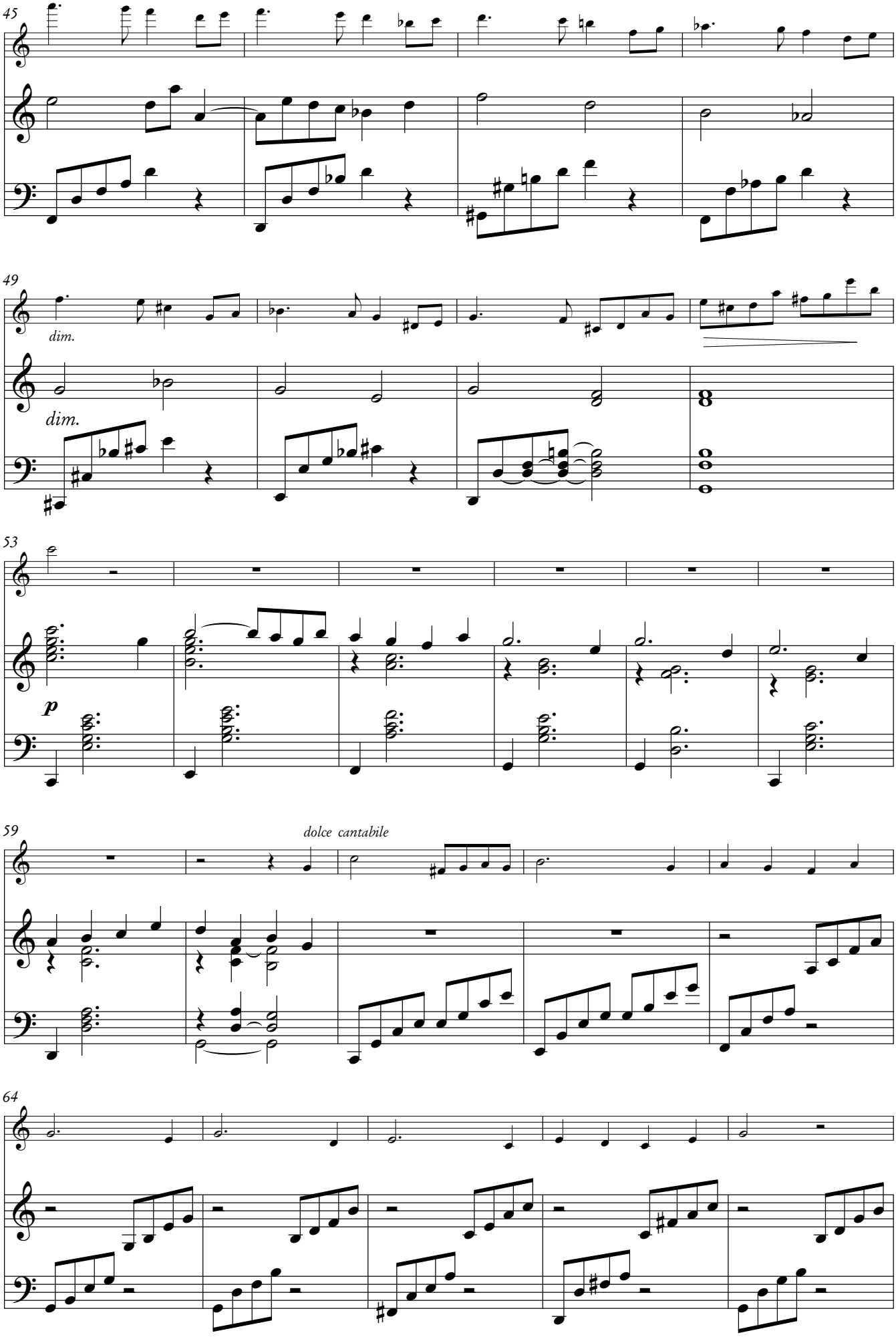
45
49
dim.
dim.
53
p
59
dolce cantabile
64

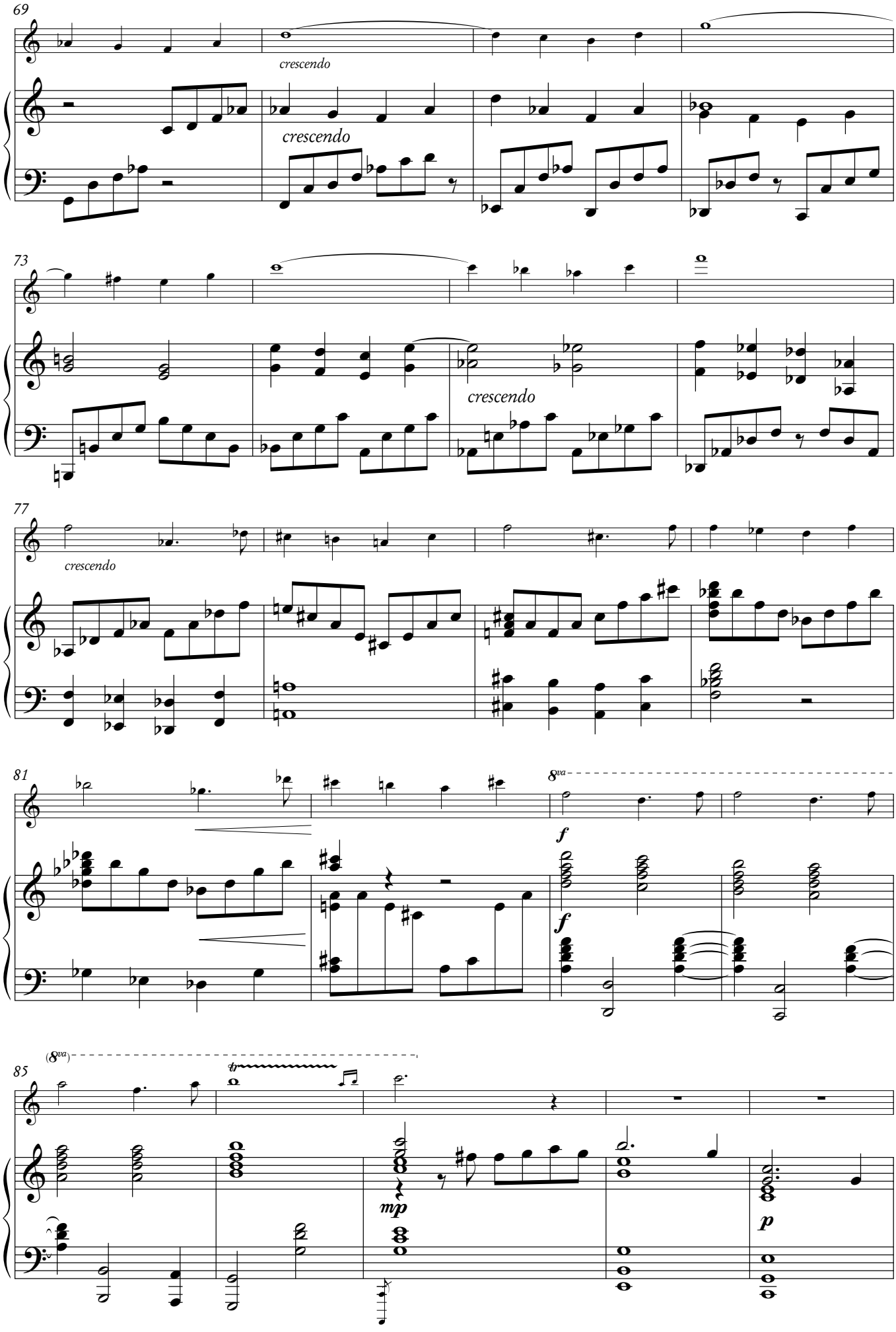
69
crescendo
crescendo
73
crescendo
77
crescendo
81
8va
f
f
(8va)
85
tr
mp
p

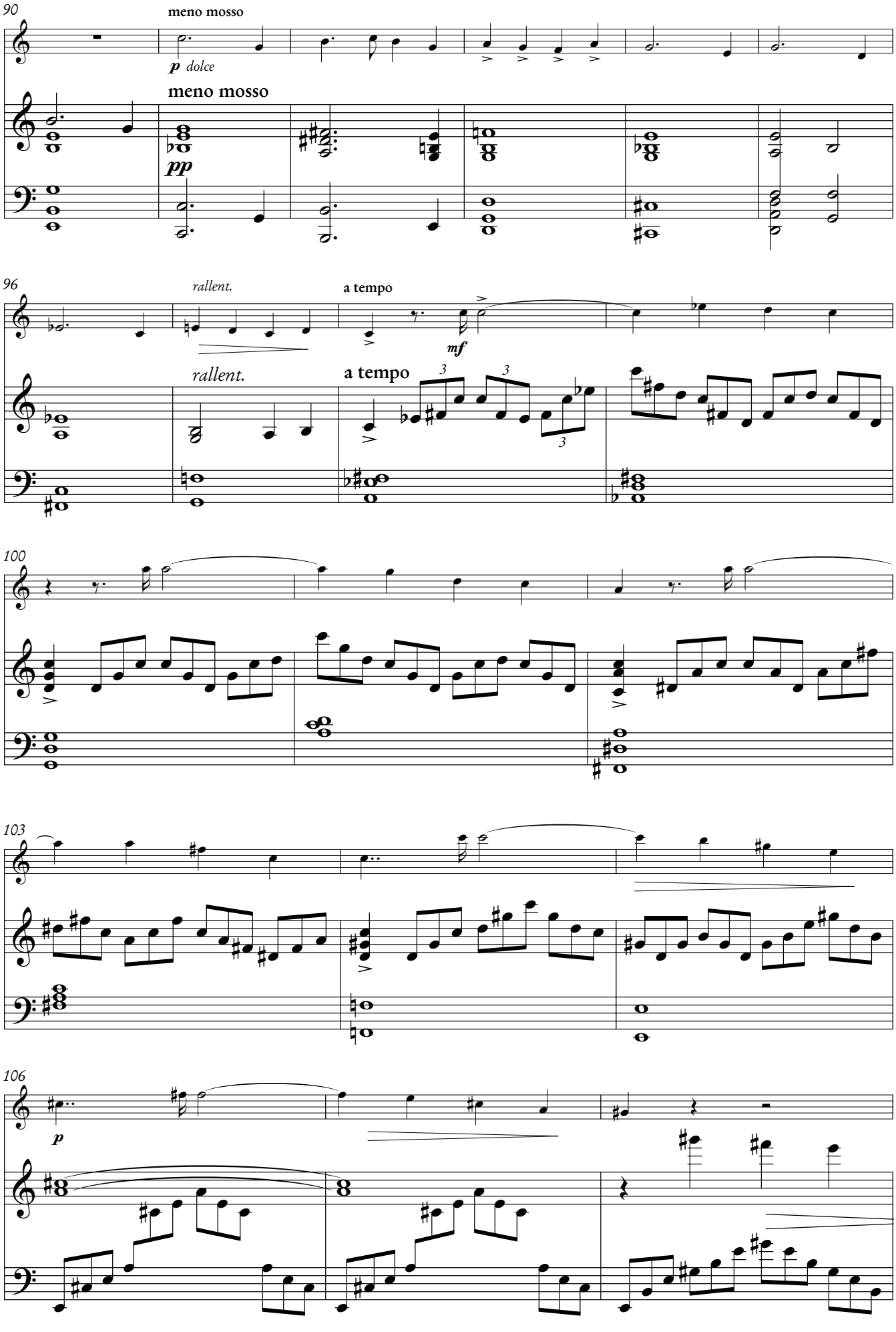
90
meno mosso
p dolce
meno mosso
pp
96
rallent.
a tempo
mf
rallent.
a tempo
3
3
3
100
103
106
p

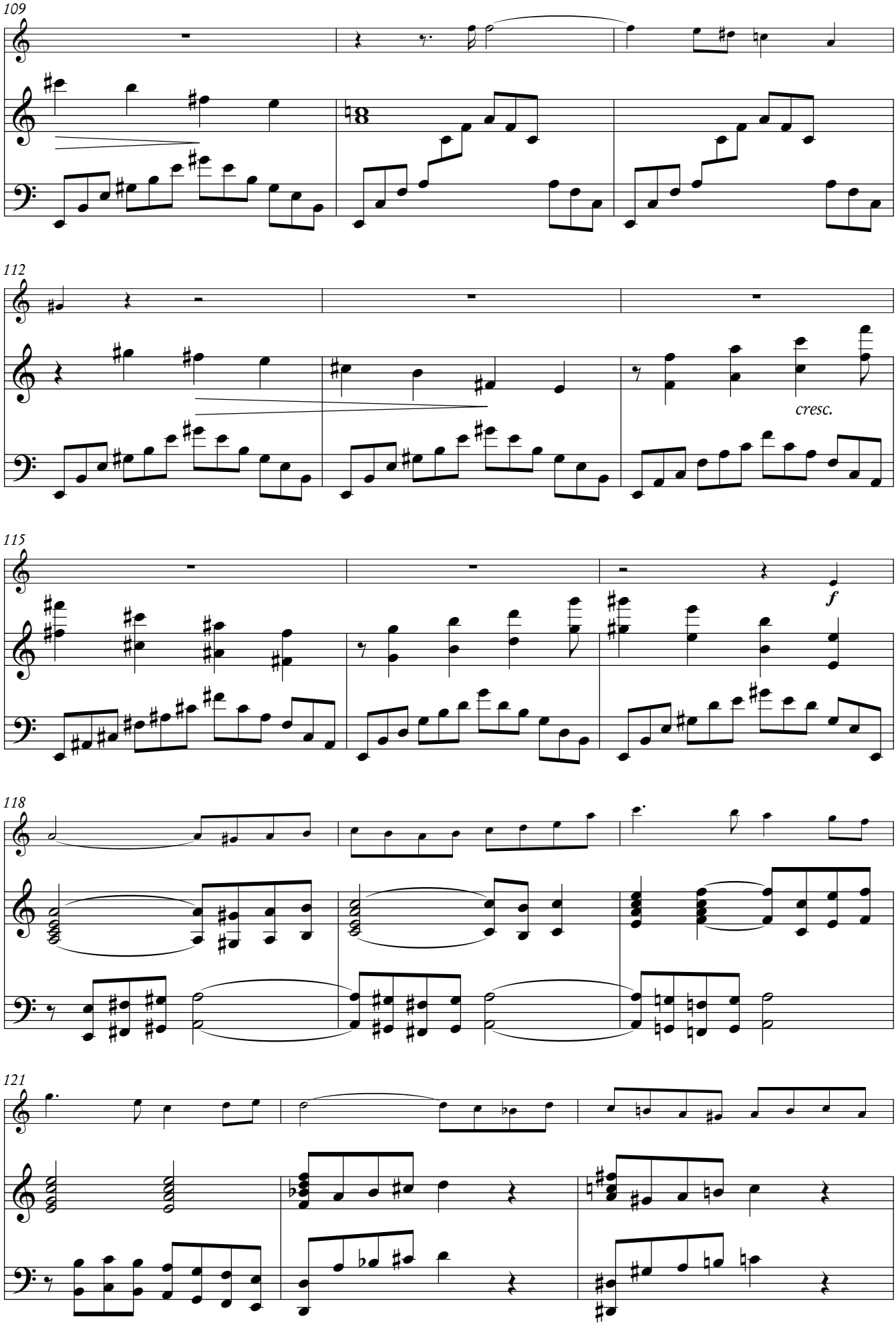
109
112
cresc.
115
f
118
121

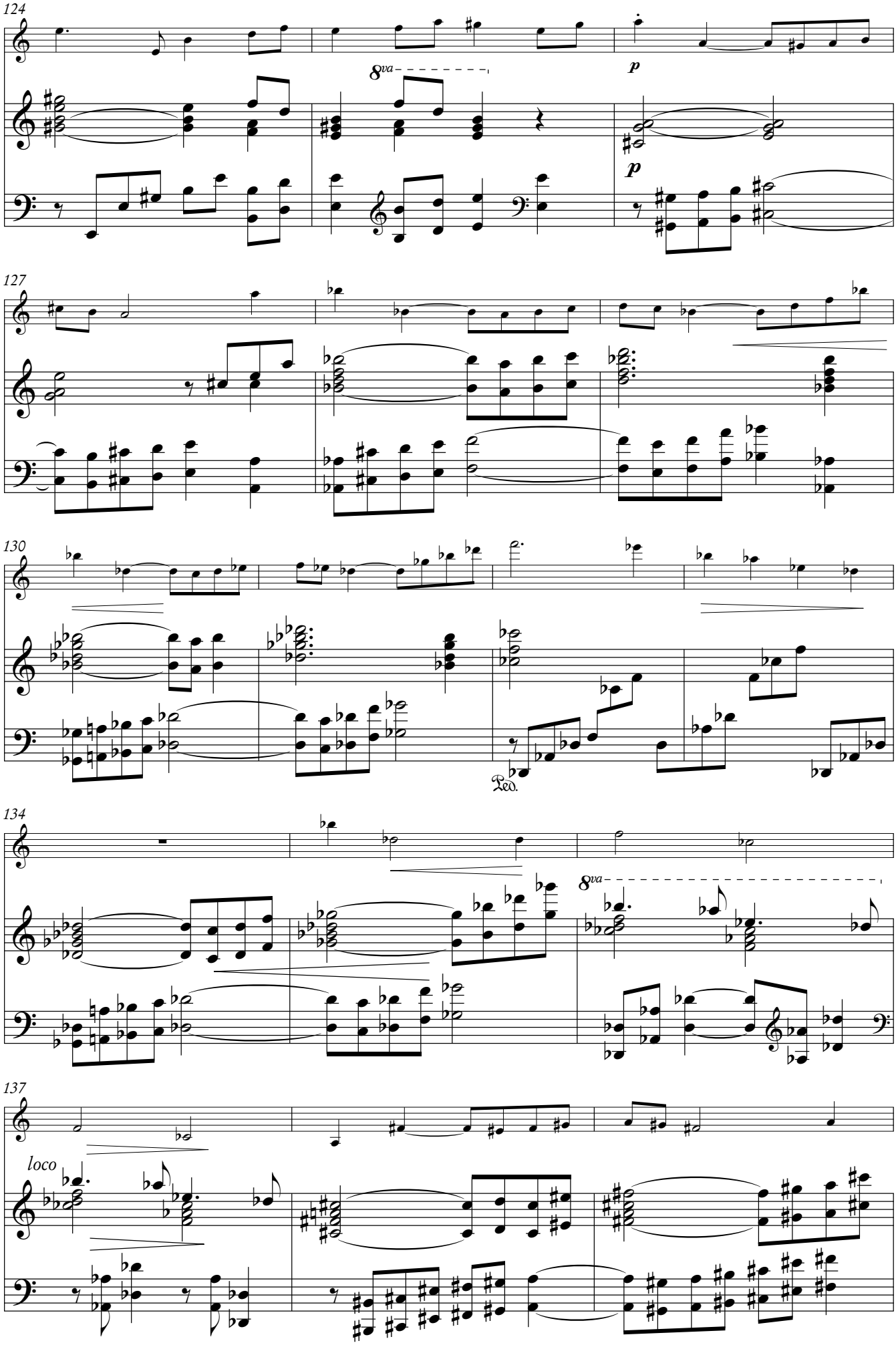
124
8va
p
p
127
130
Ped.
134
8va
137
loco

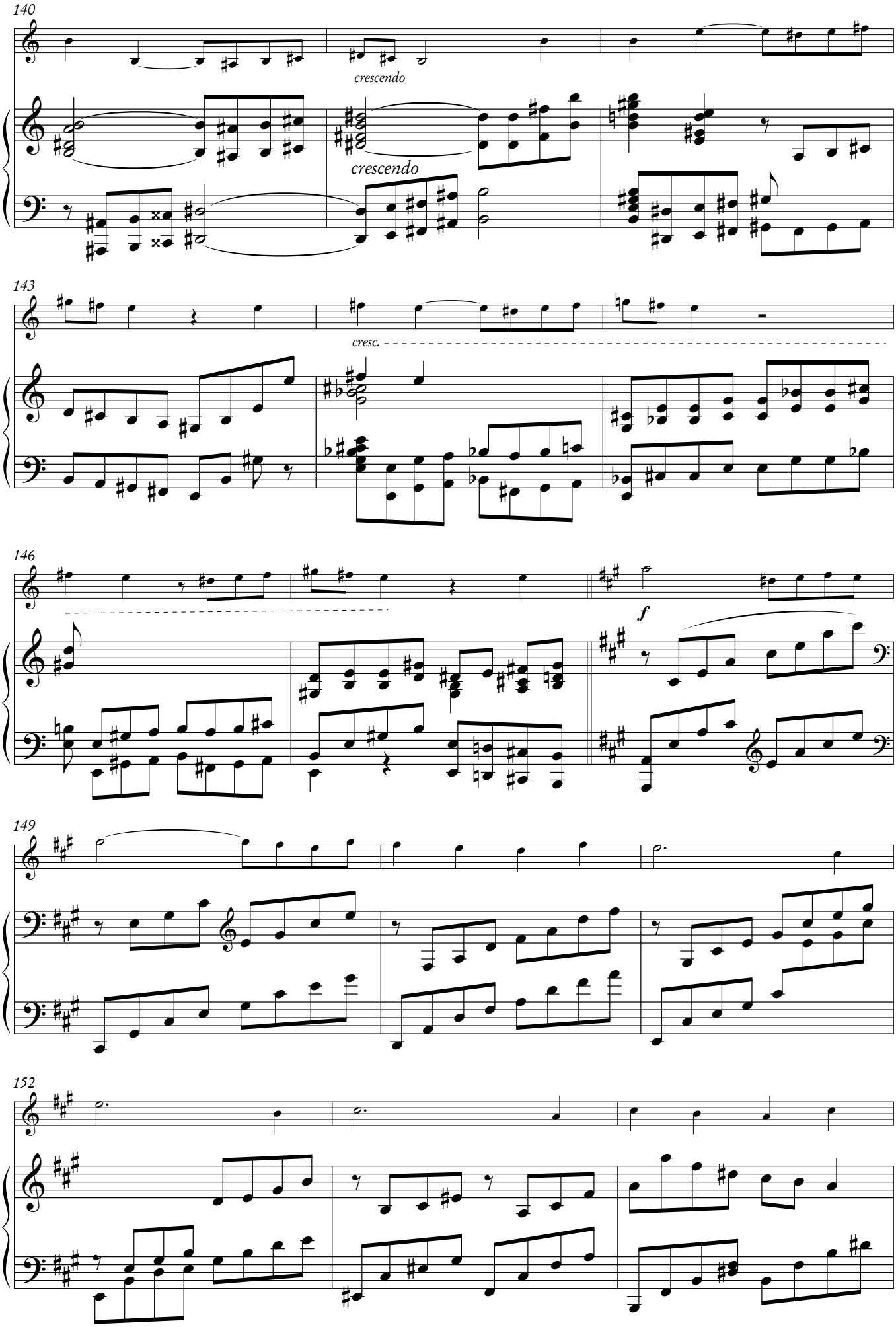
140
crescendo
crescendo
143
cresc.
146
f
149
152

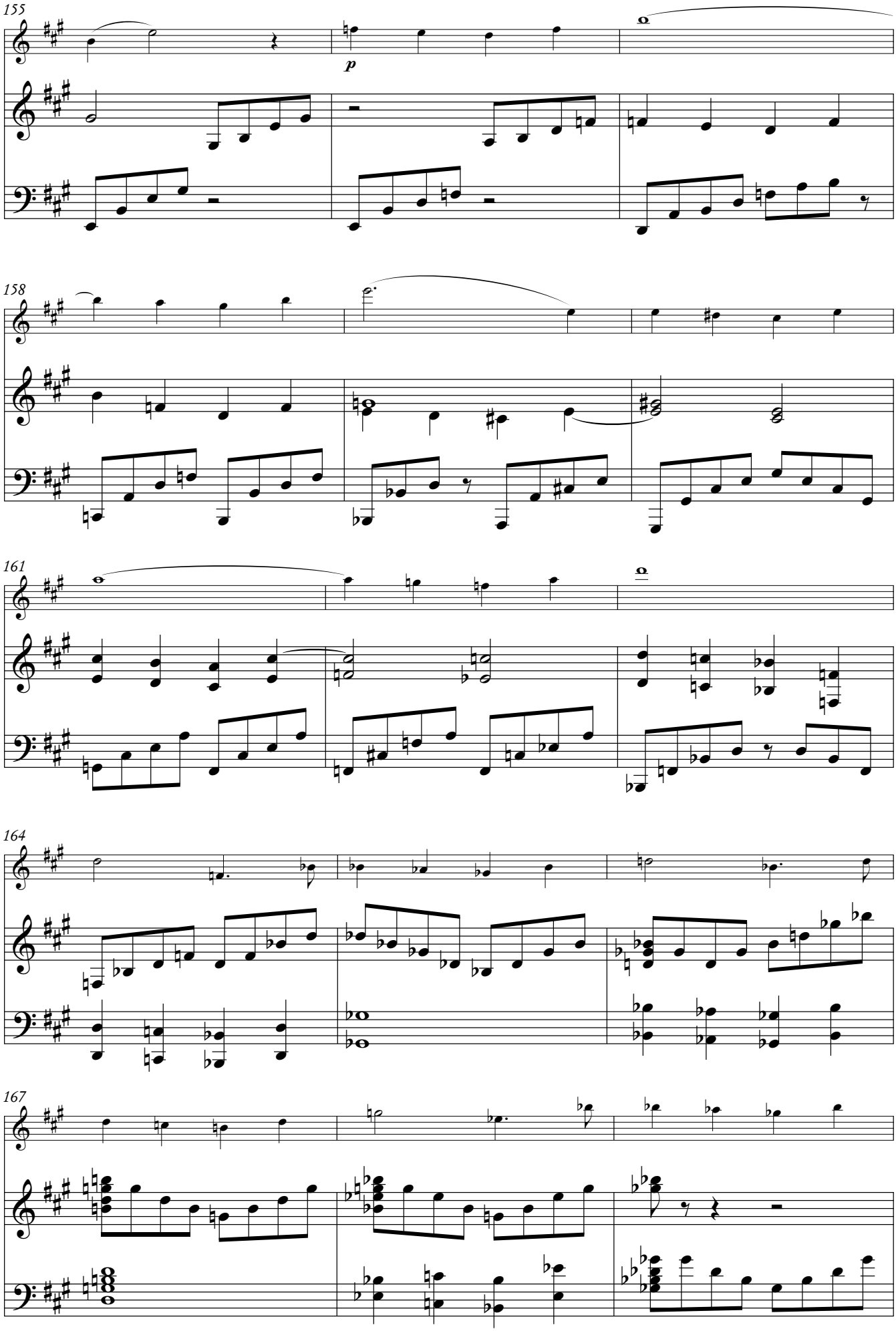
155
p
158
161
164
167

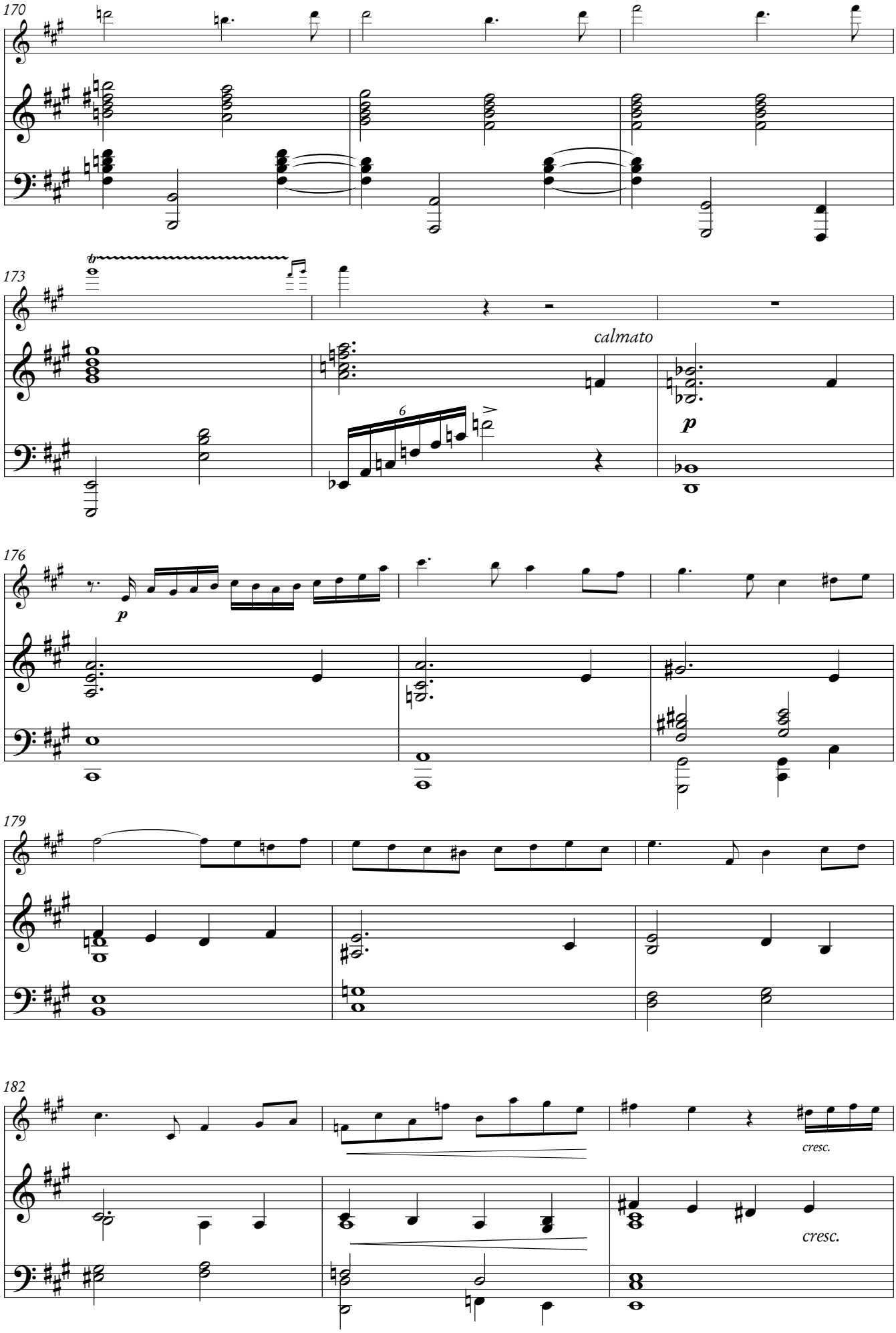
170
173
calmato
p
176
p
179
182
cresc.
cresc.

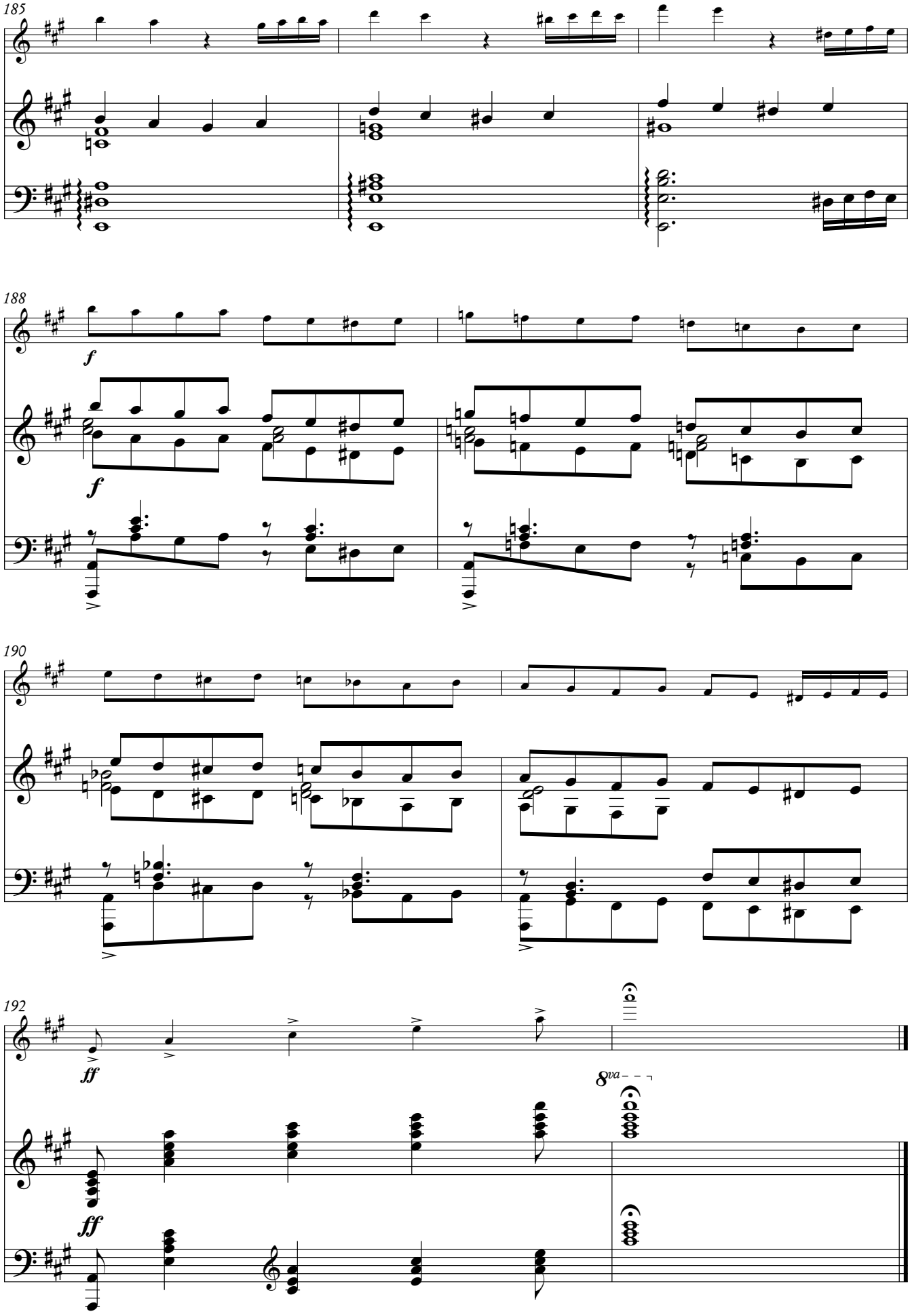
185
188
f
f
190
192
ff
ff
8va

Alice Tegnér

Alice Tegnérs barnvisor har gjort hennes namn känt, men också skymt att hon skrev mycket musik av annat slag. I själva verket hade hon stora ambitioner som tonsättare.

Alice Tegner föddes 1864 i Karlshamn. Hon var dotter till den musikintresserade sjökaptenen Eduard Sandström och hans hustru Sofie. Alices musikaliska skolning började i unga år och ägde rum med stöd av fadern. Han tog också initiativ till att hon vid 13 års ålder flyttade med sin äldre syster till Stockholm för att fortsätta sin skolgång där. Åren 1880–83 genomgick hon lärarinneseminariet, men var hela tiden aktiv i musiken, bland annat genom att ta pianolektioner för Ludvig Norman.

Efter sin lärarexamen arbetade hon ett år som guvernant i Finland, för att därefter ta anställning på ett bokförlag. Förläggarens svåger, juristen Jakob Tegnér, skulle bli hennes make.

Paret och deras båda söner flyttade ut till den nyanlagda villastaden Djursholm 1891. De kom att ingå i en stor vänkrets, där Alice Tegnér blev en central person för musikodlingen. Hon ledde musikaftnar, undervisade i musik i samskolan, spelade orgel och ledde kör i Djursholms kapell. Samtidigt byggde hon på sin musikutbildning genom att ta lektioner i piano för Lennart Lundberg 1893–94, i komposition och orgelspel för Gustaf Hägg 1898 och i kontrapunkt och komposition för Johan Lindegren 1901–03 – samtidens främsta namn i fråga om kvalificerad musikundervisning.

1912 bröt familjen upp från Djursholm och flyttade till Tullinge. Några år efter makens bortgång 1926 bosatte hon sig i Stockholm, där hon avled 1943.

Alice Tegnérs många barnvisor tillkom framför allt under åren i Djursholm. Det gäller också mycket av hennes övriga musikskapande. För skolbruk skrev hon körsånger, för bruk i kapellet körverk för vuxna. Solosånger komponerande hon i stort sett under hela sin tid som aktiv tonsättare. Under studieåren för Hägg och Lindegren tillkom en violinsonat. Några pianoverk kompletterar bilden av en tonsättare som nästan uteslutande komponerade för sammanhang som hon själv var involverad i.

Alice Tegnér var en boren melodiskapare, vilket inte bara framgår av barnvisorna, utan minst lika mycket i hennes övriga verk. Hon var känd för sitt lekfulla och energiska sätt, vilket återspeglas i hennes musik.

© *Gunnar Ternhag,* Levande Musikarv

Sonat i a-moll för violin och piano

Den fyrsatsiga sonaten är unik i Alice Tegnérs produktion. Den uppvisar influenser från bl a Mendelssohn och Grieg, och det kan vara svårt att urskilja en stark personlig stil. Ändå finns i verket en ärlighet i uttrycket och en frihet från sentimentalitet som känns uppfriskande. Den första satsen börjar med ett synkoperat tema i nästan klassicistiskt snitt. Sidotemat däremot håller en mer romantisk profil liksom det bitvis mycket energiska genomföringspartiet.

Menuetto är beteckningen på den andra satsen där Tegnér i lätt arkaiserande stil lekfullt bollar med det enkla temat. Trion bygger delvis på samma material men är mjukare i sin framtoning.

Tredje satsen har en egenartad öppning. Medan violinen spelar en känslofull kantilena vandrar överstämman i pianot långsamt upp tre oktaver och tillbaka igen. Den gör detta genom att med samtliga toner ur den harmoniska d-mollskalan stapla rena, förminskade och överstigande kvarter på varandra. Samtidigt pågår en stegvis motrörelse i de stora trestämmiga vänsterhandsackorden som på ett par ställen också får speciell färg genom att parallellföras. Efter en mellandel där ett tema med doft av nordisk folkton understöds av harmoniserande skalrörelser återkommer violinkantilenan. Men här beledsagas den av ett fylligare ackompanjemang med ackorden uppdelade i gungande trioler.

Finalen, liksom första satsen, är uppbyggd i sonatform. Huvudtemat rör sig över en tämligen enkel ackordisk sats som till stor del driver musiken framåt genom synkoper, pauser och efterslag. Det melodiösa och lite oskuldsfulla sidotemat får en annorlunda harmonisk dräkt i genomföringspartiet som i övrigt mest har karaktär av uppladdning inför den dramatiska reprisdelen. I codan förekommer under några takter satsens huvud- och sidotema samtidigt. Men satstekniska konstgrepp är ovanliga i detta verk där materialet i vissa partier kanske kunde utvecklats och fördjupats mer. Istället får det karaktär genom en bitvis stram enkelhet, melodisk sötma och en påtaglig harmonisk fräschör.

© *Tomas Löndahl,* Levande Musikarv (från MSCD 528-529)

Källkritisk kommentar

Källmaterial

Som källor för denna utgåva av Alice Tegnérs Sonat för violin och piano har använts två autografer, dels ett pianopartitur, d.v.s. pianostämman med violinstämman på sedvanligt sätt noterad ovanför (**AP**), dels en separat violinstämma (**AV**). De återfinns hos Musik- och teaterbiblioteket i Stockholm, Tegnérs samling, Reimers gåva.

AP omfattar 22 sidor plus ett omslag. Tonsättaren har använt färdigtryckt och färdiggrupperat notpapper med beteckningen "B & H Nr. 5. C." påstämplad längst ner till vänster. Layouten är 12 system per sida, färdiggrupperade i 4 grupper à 3 system med ackolad kring de 2 nedre systemen. Samma notpapper har använts till omslaget, vars text lyder: "Sonat / för / Violin och Piano / Alice Tegnér" och är skriven av tonsättaren med skrivstil.

AV omfattar 7 sidor och är skrivet på färdigtryckt notpapper med 14 system per sida. Den saknar omslag, men bär överskriften "Sonat. Violin. A. T."

Både **AP** och **AV** har betraktats som primärkällor då de torde vara utförda i ett sammanhang. Ehuru inte genomgående lättlästa, har det för det mesta varit enkelt att dechiffrera vad tonsättaren avsett vad gäller tonhöjder och tonlängder.
Tonsättaren har varit sparsam med interpretationanvisningar (dynamik, fraseringsbågar, artikulation) speciellt i de senare delarna av verket och här finns luckor och inkonsekvenser, som utgivaren i vissa fall kompletterat och justerat, men som ofta lämnats öppna för interpreter att ta ställning till.

AP:s violinstämma och **AV** är med några få undantag identiska vad beträffar tonhöjder och tonlängder, men skiljer de sig väsentligt åt vad beträffar fraseringsbågar och artikulation samt i viss mån dynamik. Utgivaren har här sett det som en viktig praktisk uppgift att få de båda stämmorna att bli i alla avseende lika.

Kommentarer
Justeringar rörande bågar, förtecken, accentuering och tonlängder som inte påverkar den musikaliska läsarten har företagits utan specifik kommentar.

Takt / System	**Anmärkning**
Sats 1 Allegro	
1-6 / Vl	Crescendo- och diminuendopilar endast i **AP.**
1-4 / Vl	Accenter och staccato endast i **AP.**
7 / Vl	3:e tonen: staccato endast i **AV.**
11 / Pi undre	Den 1:a undre 16-delen på 4:e slaget: **AP** har D1 (i st.f. Diss1).
11 / Vl	I **AP** finns genom första tonens notskaft 3 st. tremolo-streck. Ej i **AV.**
10-13 / Vl	Fraseringsbågar endast i **AV.**
15 / Vl	Crescendopil endast i **AV.**
18 / Vl	Crescendopil och diminuendopil endast i **AV.**
19-20 / Vl	**AP** har annorlunda fraseringsbågar: En båge över de två första tonerna samt en båge över hela takt 19. Ingen båge i takt 20.
21 / Vl	**AP** saknar fraseringsbåge.
31 / Pi	*p* endast i violinstämman i **AP.**
31 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge.
32 / Vl	Accent på första tonen endast i **AV.**
35 / Vl	*p* endast i **AV.**
31 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge.
36 / Vl	Accent på första tonen endast i **AV.**
36-38 / Vl	Fraseringsbågar endast i **AV.**
40 / Vl	Crescendopil endast i **AV.**
43 / Vl	Crescendopil endast i **AV.**
45 / Vl	Diminuendopil endast i **AV.**
46 / Vl och Pi	*calmando* endast i **AV.**
46-47 / Vl	**AP** saknar fraseringsbåge.
52-53 / Pi övre	Mellan det andra ackordet i t. 52 och det första i t. 53 finns i **AP** tre bindebågar. Ev. ska g:et på ettan i 53 i stället vara ett e hopbundet med föregående ackord.
49, 50 / Vl	Crescendopil och diminuendopil endast i **AV.**
60 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge.
66 / Vl	**AP** saknar fraseringsbåge.
67 / Vl	**AV** har *f* i st.f. *cresc*.

67 / Pi undre	Första tonen F i **AP** (i st.f. Fiss).
71 / Vl	*cresc*. endast i **AP.**
75 / Pi övre	Ackordet på trean har a1 (i st.f. aiss1) i **AP.**
79 / Pi övre	b-förtecken saknas framför första ackordets lägsta ton i **AP.**
79 / Vl	**AV** saknar fraseringsbågar.
87 / Vl	Denna takt annorlunda i AV. Innehåller endast två toner: h2 (4-del)-h1 (8-del), sen pauser för utfyllnad.
89 / Vl	*arco* saknas i **AV** och **AP.**
91 / Vl	I **AV** börjar fraseringsbågen på den sista 4-delen i takten.
96 / Vl	I **AV** står *larg*. i st.f. *bredt.*
98 / Vl	*mf* endast i **AV.**
98-101 / Vl	Fraseringsbågar endast i **AV.**
103 / Vl	Crescendopil och diminuendopil endast i **AV.**
105 / Vl	*f* endast i **AV.**
107 / Vl	*p* endast i **AV.**
111 / Vl	*a tempo* endast i **AV**
111 / Pi	*a tempo* saknas i **AP**
112-119 / Vl	**AP** och **AV** saknar det mesta av fraseringsbågar, dynamik och artikulation. Här är det tillagt och justerat av utgivaren i analogi med takt 1-8.
113 / Pi undre	**AP** har som tredje ton h. Ändrad av utgivaren till giss i enlighet med takt 2.
116-118 / Pi	Bågar, dynamik och artikulation här justerade av utgivaren i analogi med takt 5-7.
121 / Vl	Här är både **AP** och **AV** svårlästa. Ev. ska det i st.f. en drill vara ett dubbelslag.
122 / Vl	Andra tonen staccato endast i **AV.**
122 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge nr 2. Nya bågen börja på ettan i takt 123.
124 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge nr 2. Nya bågen börja på ettan i takt 125.
125 / Vl	**AP** saknar fraseringsbåge nr 2.
130 / Pi undre	**AP** har som sista ton D1 (i st. f. A2).
138-145 / Vl	Fraseringsbågar, dynamik och artikulation här tillagda av utgivaren i analogi med takt 31-38.
153-163 / Vl	**AV** saknar alla bågar.
163 / Vl	**AV** har *f* i st.f. *ff*
Sats 2 Menuetto	
6 / Pi undre	Sista tonen ev. G (i st.f. F).
23 / Vl	*arco* saknas i **AV** och **AP.**
57 / Vl	crescendopil saknas i **AV.**

61 / Vl	*a tempo* saknas i **AV.**
75 / Vl	**AV** har som andra ton ess3 (i st.f. e3).
76-77/ Vl	**AV** saknar fraseringsbåge.
78 / Vl	Diminuendopil endast i **AP.**
95 / Pi undre	**AP** saknar ess, men har bindebåge från esset i takt 94, vilket tyder på att det ska klinga även i takt 95.
102 / Pi övre och undre	Bindebågar till takt 103 saknas i **AP.**
106-107 / Vl	**AV** har en fraseringsbåge i varje takt.
109-111 / Vl	**AV** saknar fraseringsbåge.
122 / Vl	*crescendo* endast i **AP.**
Sats 3 Andante	
1 / Vl	*p* endast i **AP.**
2 / Vl	Crescendo- och diminuendopil endast i **AV.**
2-3 / Vl	I **AV** omfattar den första fraseringsbågen hela takt 2. Nästa båge börjar i takt 3.
5-6 / Vl	Både **AP** och **AV** saknar fraseringsbågar. Bågar tillfogade av utgivaren.
7-9 / Vl	**AV** saknar fraseringsbågar.
14 / Vl	*p* endast i **AV.**
28-36 / Vl	Mycket ofullständiga fraseringsbågar i både **AP** och **AV**. Bågar här tillfogade av utgivaren i analogi med takt 1-9
30 / Vl	Bindebåge saknas mellan 6:e och 7:e triolen i både **AP** och **AV**. Tillfogad av utgivaren i enlighet med takt 3.
32 / Pi övre	**AP** har på 9:e triolen fiss1 (i st.f. f1).
34 / Pi övre	**AP** har på 6:e triolen f1 (i st.f. fiss1).
Sats 4 Allegro	
8-10 / Vl	Fraseringsbågar endast i **AP.**
60 / Vl	**AP** har *cantabile.* **AV** har *dolce.*
91 / Vl	*dolce* endast i **AP.**
92 / Vl	Denna takt annorlunda i **AV**. Innehåller endast två toner: h1 (punkterad halvnot)-g1 (4-del).
130 / Pi undre	**AP** saknar bindebågar från halvnoten till nästa takt.
157 / Vl	**AP** och **AV** saknar bindebåge till takt 158.
168 / Vl	**AP** och **AV** har på ettan giss2 (i st.f. g2).
192 / Vl	Accenten på sista 8-delen endast i **AV.**

Alice Tegnér

Alice Tegnér may be famous for her children's songs, but what is lesser-known is that she wrote many other kinds of music. In fact, she had great ambitions as a composer.

Alice Tegnér was born in Karlshamn, in southern Sweden, in 1864. She was the daughter of a sea captain who was interested in music, Eduard Sandström, and his wife Sofie. Alice's musical education began when she was quite young and was accomplished with her father's support. When she was 13 years old, he encouraged her to move to Stockholm with her older sister to continue studies there. 1880–83 she attended the Advanced Teacher Seminary for Women, but consistently occupied herself with music on the side, such as by taking piano lessons from Ludvig Norman.

After completing her teaching degree, she worked as a governess in Finland for one year and was thereafter employed at a publishing house. The publisher's brother-in-law, lawyer Jakob Tegnér, would become her husband.

In 1891, the pair moved together with their two sons to the newly built suburban development of Djursholm in Stockholm. They came to be included in a large circle of friends in which Alice Tegnér became a central person in furthering the cause of music. She led evening concerts, taught music at the co-educational school, and played the organ and directed the choir at Djursholm's Chapel. Simultaneously, she developed her own music education by taking piano lessons from Lennart Lundberg (1893–94), composition and organ lessons from Gustaf Hägg (1898) and instruction in counterpoint and composition from Johan Lindegren (1901–03) – the most prominent name in qualified music education at the time.

In 1912 the family withdrew from Djursholm and moved to Tullinge, south of Stockholm. In 1926, several years after her husband's decease, she moved to the city, where she resided until her death in 1943.

Most of Alice Tegnér's children's songs transpired during her years in Djursholm. This also applied to many of her other creative musical undertakings. She wrote choral songs for school use and choral works for adults at the chapel. She composed solo vocal works virtually during her entire life as a composer. She completed a violin sonata during her study years with Hägg and Lindegren. Several piano works complete the picture of a composer who almost exclusively composed for situations in which she herself took part.

Alice Tegnér was a born melodist, which is apparent not only in her children's songs, but equally as much in her other works. She was known for her playful and energetic manner, something that is mirrored in her music.

© *Gunnar Ternhag,* Levande Musikarv. Transl. Thalia Thunander

Sonata in A-minor for Violin and Piano

The four-movement sonata is unique in Alice Tegnér's production. It shows influences from Mendelssohn and Grieg, among others, and it can be hard to distinguish a manifest personal style. Nevertheless, there is in the work a straightforwardness of expression and a freedom from sentimentality that feels refreshing. The first movement starts out with a syncopated theme in character almost classical in nature. The second theme, on the other hand, has more of a romantic profile, as does the development section, which in some places is very energetic.

Menuetto is the tempo designation for the second movement, where Tegnér in a slightly archaic style, playfully bandies about the simple theme. The trio is partly based on the same material but is softer in tone.

The third movement has a peculiar opening. While the violin plays an emotional cantilena, the highest part in the piano wanders slowly up three octaves and back again. It does this by piling – using all the tones from the harmonic D-minor scale – perfect, diminished and augumented fourths on top of one another. At the same time there is a stepwise counter-movement in the big, triadic, left-hand chords that in a couple of places also acquire a special colour through parallel motion. After a middle section, where a theme with the fragrance of Nordic folk music is supported by harmonized scale runs, the violin cantilena returns. But here it gets a fuller accompaniment with chords divided up into rocking triplets.

The finale, like the first movement, is in sonata form. The main theme moves about a fairly simple chordal texture which to a great extent drives the music on by means of syncopations, rests and Nachschlags. The melodic and slightly innocent second subject is given a different harmonic attire in the development section, which otherwise mostly has the character of a concentration of forces before the dramatic recapitulation. For a few measures in the coda the first and the second themes appear together. But compositional artifices are not common in this work, where the material in certain sections could perhaps have been developed and elaborated more. Instead it gets its character through austere simplicity here and there, melodic sweetness and a palpable harmonic freshness.

© *Tomas Löndahl*, Levande Musikarv (from MSCD 528-529)
Transl. Robert Carroll